

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

Кафедра музеєзнавства, пам'яткознавства та
інформаційно-аналітичної діяльності

На правах рукопису

ЛИТВИН АНАСТАСІЯ СЕРГІЇВНА

**ДІЯЛЬНІСТЬ ДЕРЖАВНОЇ АРХІВНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ В УМОВАХ
РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ**

Робота на здобуття освітнього ступеня «Бакалавр»

за освітньо-професійною програмою

«Документаційне забезпечення управління та інформаційно-аналітична діяльність»

Спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»

Науковий керівник:

кандидат історичних наук, доцент

Надольська В. В.

РЕКОМЕНДОВАНО ДО ЗАХИСТУ

Протокол № _____

засідання кафедри музеєзнавства,
пам'яткознавства та інформаційно-
аналітичної діяльності

від _____ 2024 р.

Завідувачка кафедри проф. Гаврилюк С. В. _____

Луцьк – 2024

АНОТАЦІЯ

Литвин А. Діяльність Державної архівної служби України в умовах російсько-української війни. Кваліфікаційна робота на правах рукопису на здобуття освітнього ступеня «Бакалавр». Волинський національний університет імені Лесі Українки, Луцьк, 2024.

У кваліфікаційній роботі комплексно проаналізовано реалізацію Державною архівною службою України державної політики у сфері архівної справи в умовах російсько-української війни 2014–2023 рр. та окреслено виклики і перспективи діяльності Укрдержархіву.

Досліджено законотворчу та нормативно-правову роботу Державної архівної служби України та особливості забезпечення збереженості та формування Національного архівного фонду. Розкрито зміни у мережі архівних установ, спеціальних установ страхового фонду документації, особливості кадрового та фінансового забезпечення галузі, а також охарактеризовано стан цифровізації архівної справи.

У дослідженні визначено ключові проблемні питання діяльності Державної архівної служби України в умовах російсько-української війни 2014–2023 рр. Особливу увагу присвячено перспективам і пріоритетам архівної галузі в Україні.

Ключові слова: Державна архівна служба України, архівна справа, Національний архівний фонд, архівна галузь, архівні установи, спеціальні установи страхового фонду документації, цифровізація, російсько-українська війна.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. РЕАЛІЗАЦІЯ УКРДЕРЖАРХІВОМ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ АРХІВНОЇ СПРАВИ В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ (2014–2023 рр.)	10
1.1. Законотворча та нормативно-правова робота.....	10
1.2. Забезпечення збереженості та формування Національного архівного фонду.....	17
1.3. Зміни у мережі архівних установ, спеціальних установ страхового фонду документації. Кадрове та фінансове забезпечення галузі.....	23
1.4. Цифровізація архівної справи.....	28
РОЗДІЛ 2. ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ АРХІВНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ	33
2.1. Ключові питання діяльності Державної архівної служби України в умовах війни.....	33
2.2. Перспективи і пріоритети розвитку архівної галузі.....	37
ВИСНОВКИ	42
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	45
ДОДАТКИ	51

ВСТУП

Актуальність теми. Під час війни першочергового значення набуває збереження національної ідентичності. Архіви зберігають колективну пам'ять нації, включно з її історією, культурою та мовою. Зберігаючи Національний архівний фонд України, Державна архівна служба допомагає підтримувати національну ідентичність України в умовах зовнішньої агресії.

Укрдержархів зберігає матеріали, які можуть слугувати важливими доказами воєнних злочинів та порушень прав людини, скоєних під час конфлікту. Ці архіви надають цінну інформацію про звірства рашистів у ході конфлікту і можуть допомогти у пошуку справедливості та відповідальності.

Державна архівна служба забезпечує доступ до історичних документів, що дозволяє дослідникам, журналістам та громадськості ретельно вивчати рішення та дії уряду під час конфлікту. Така прозорість сприяє підзвітності та допомагає протидіяти дезінформаційним кампаніям. Прозорість дій уряду під час воєнного часу має важливе значення для демократичного врядування.

Після військових руйнувань архівні документи мають неоціненне значення для зусиль з реконструкції та відновлення. Вони дають уявлення про довоєнну інфраструктуру, власність і громадські структури, що полегшить процес відбудови. Доступ до точних історичних даних має вирішальне значення для ефективного післявоєнного планування та розподілу ресурсів.

Архівні матеріали слугують культурними посередниками, представляючи багату спадщину України міжнародній спільноті. Через виставки, обміни та співпрацю з архівними установами інших країн Державна архівна служба популяризує культурну спадщину України та зміцнює дипломатичні зв'язки, особливо у час війни. Вивчення архівних матеріалів періоду конфлікту дозволить майбутнім поколінням дізнатися про реалії війни та її вплив на суспільство. Воно сприяє збереженню пам'яті про жертви, принесені окремими особами та громадами, і зміцнює прихильність до миру та примирення.

Отже, дослідження діяльності Державної архівної служби України в умовах російсько-української війни є надзвичайно актуальним для розуміння напрямів, форм реалізації державної політики у галузі архівної справи. Діяльність у цій сфері є складовою заходів держави щодо збереження історичної пам'яті, культурної спадщини та національної ідентичності. Тому її аналіз дозволить визначити головні напрацювання та досягнення у галузі архівної справи, а також перспективи подальшої дій, спрямованих на формування, збереження та популяризацію Національного архівного фонду.

Метою дослідження є аналіз реалізації Державною архівною службою України політики у сфері архівної справи в умовах російсько-української війни (2014–2023 рр.), визначення викликів та перспектив подальшої діяльності установи.

Мета дослідження конкретизується у наступних **завданнях**:

- охарактеризувати законотворчу та нормативно-правову роботу Державної архівної служби України;
- проаналізувати форми забезпечення збереженості та формування Національного архівного фонду;
- з'ясувати зміни у мережі архівних установ, спеціальних установ страхового фонду документації, кадровому та фінансовому забезпеченні галузі упродовж досліджуваного періоду;
- дослідити стан цифровізації архівної справи;
- виявити ключові проблемні питання діяльності Державної архівної служби України в умовах війни;
- окреслити перспективи і пріоритети подальшого розвитку вітчизняної архівної галузі.

Об'єкт дослідження: архівна справа України, як галузь суспільної, державної і наукової діяльності, котра охоплює питання збирання, зберігання, обліку та використання архівних документів, створення і функціонування архівних установ.

Предметом дослідження є діяльність Державної архівної служби України в умовах російсько-української війни (2014–2023 рр.), виклики та перспективи подальшої розбудови галузі.

Хронологічні рамки дослідження охоплюють період від початку російсько-української війни у 2014 р. до кінця 2023 р. (останній доступний звіт про діяльність Державної архівної служби України за 2023 р.).

Стан наукової розробки проблеми. Теоретичні та практичні аспекти організації діяльності Державної архівної служби висвітлюються у наукових дослідженнях низки українських вчених, зокрема: Т. Білушак [1], Г. Боряка, Л. Кисельової, І. Дзюби, І. Матяш, М. Палієнко [20], І. Довжук [10], Я. Калакури [12], Л. Левченко, Л. Попової, А. Хромова [37], Г. Папакіна, В. Бездрабко, К. Новохатського, С. Сельченкової, О. Шевченко, Ю. Трача, М. Чайківської [40] та ін.

Питання актуалізації архівних інформаційних ресурсів в Україні, застосування сучасних форм репрезентації архівної інформації, в тому числі й в мережі Інтернет, вивчають українські дослідники Л. Божук [2], Г. Боряк, О. Гагарін [7], Ю. Ковтанюк, Л. Дідух [9], А. Кисельова, І. Матяш, Н. Меньківська, К. Новохатський, Л. Юдін та ін. Новітні підходи до організації та управління архівною справою на місцевому та загальнодержавному рівнях у контексті розбудови інформаційного суспільства, цифровізації й електронного урядування в нашій країні розкриваються в роботі Я. Калакури і Ю. Ковтанюк [12].

Докладні свідчення очевидців щодо розгортання подій із захоплення території Донецької області та ситуації, у котрій опинилися архіви й архівісти, наводяться в статті Н. Буценко, опублікованій на сторінках «Архівів України» у 2016 р. [3]. Досить детально питання особливостей та основних завдань діяльності архівних підрозділів установ НАН України в період воєнного стану в Україні розглядає у своєму дослідженні Л. Яременко [41]. Авторка проаналізувала результати роботи останніх за першу половину 2022 р., визначила ключові проблемні питання. Ґрунтовні дослідження історії розвитку

вітчизняних архівів у ХХ–ХХІ ст. в контексті процесів національного державотворення, окреслення викликів, котрі становили загрозу архівам у ході Першої і Другої світових воєн та були пов'язані із захопленням, нищенням та переміщенням документальних зібрань, належать М. Палієнко [20]. Особлива увага вченої приурочена аналізу ролі архівістів в збереженні національної історико-культурної спадщини у ході російсько-української війни 2014–2022 рр. [20].

Аналіз названих та інших робіт засвідчує, що в них розглянуті окремі аспекти діяльності Державної архівної служби України в умовах російсько-української війни, уведений в науковий обіг цінні факти, однак вони комплексно не розглядають означеної проблеми.

Зважаючи на те, що повномасштабні військові дії на території України тривають, дослідження діяльності Державної архівної служби України залишається актуальним питанням.

Джерельна база дослідження. Інформаційною базою дослідження стали звіти Державної архівної служби України за 2014–2023 рр., статистичні дані та матеріали, розміщені на офіційному сайті центрального органу виконавчої влади, діяльність котрого направляється та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра юстиції, й котрим реалізується державна політика в сфері архівної справи, діловодства і створення й функціонування державної системи страхового фонду документації.

Правове поле дослідження забезпечили законодавчі та нормативні документи, що стосуються розвитку в Україні архівної справи, діяльності Державної архівної служби України.

Методи дослідження. В основу роботи покладено принципи об'єктивності, єдності історичного та логічного, соціально-економічної зумовленості функціонування архівної галузі.

З метою вирішення окреслених завдань застосовувались загальнонаукові та спеціальні методи наукового дослідження. Метод комплексного аналізу застосовано з метою вивчення теоретичних основ дослідження; методи

абстрактно-логічного аналізу, аналогії та порівняння, системний підхід – для характеристики законотворчої та нормативно-правової роботи Державної архівної служби України; вивчення забезпечення збереженості і формування Національного архівного фонду; аналізу змін у мережі архівних установ, спеціальних установ страхового фонду документації, кадрового та фінансового забезпечення галузі; дослідження стану цифровізації архівної справи. Методи синтезу та аналізу дали змогу виявити ключові проблемні питання діяльності Державної архівної служби України за умов війни. За допомогою методів узагальнення, конкретизації окреслено перспективи і пріоритети архівної галузі; сформульовано висновки з проведеного дослідження. Графічний метод використано для візуалізації отриманих результатів. Для цілісного висвітлення теми було також застосовано системний підхід як загальнонауковий принцип дослідження.

Комплексне застосування універсальних принципів і спеціальних методів наукового пізнання дало змогу осмислити об'єкт дослідження, розкрити діяльність Державної архівної служби України в умовах російсько-української війни.

Наукова новизна отриманих результатів полягає у комплексному дослідженні реалізації Державною архівною службою України державної політики у сфері архівної справи в умовах російсько-української війни (2014–2023 рр.), окресленні викликів та перспектив діяльності установи.

Практичне значення отриманих результатів. Матеріали, основні положення та результати кваліфікаційної роботи можуть бути застосовані в закладах вищої освіти для підготовки рефератів, курсових, бакалаврських і магістерських робіт, викладання нормативних («Вступ до фаху», «Архівознавство», «Історія архівної справи», «Архівна практика») і вибіркового освітніх компонентів («Організація діяльності державних установ України», «Інформаційне забезпечення управління», «Організація цифрових архівів») у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців з інформаційної,

бібліотечної та архівної справи, у системі післядипломної педагогічної освіти, для самоосвіти майбутніх фахівців.

Запропоновані напрями вдосконалення функціонування Державної архівної служби України в умовах російсько-української війни можуть знайти застосування у практичній діяльності установи.

Апробація результатів дослідження. Окремі результати дослідження були оприлюднені на III Всеукраїнській науково-практичній конференції студентів та аспірантів «Україна у світовому просторі: минуле і сучасність» (м. Луцьк, 22 травня 2024 р.).

Публікації. За темою кваліфікаційної роботи опубліковано тези «Діяльність Державної архівної служби України в умовах російсько-української війни» [16].

РОЗДІЛ 1

РЕАЛІЗАЦІЯ УКРДЕРЖАРХІВОМ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ АРХІВНОЇ СПРАВИ В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ (2014–2023 рр.)

1.1. Законотворча та нормативно-правова робота

Перш ніж перейти до розгляду діяльності Державної архівної служби України (Укрдержархів), охарактеризуємо історію, місію та ключові завдання органу.

Основні етапи історичного розвитку Державної архівної служби України наведено на рис. А.1. (Додаток А). Державна архівна служба України утворена згідно до Указу Президента України від 9 грудня 2010 р. №1085/2010 «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади» [27]. Постановою Кабінету Міністрів України від 10 вересня 2014 р. №442 «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади» [26] затверджено Схему спрямування та координації діяльності центральних органів виконавчої влади Кабінетом Міністрів України через відповідних членів Кабінету Міністрів України. Положення про Державну архівну службу України затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 2015 р. №870 [25]. Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27 листопада 2019 р. №1140-р Головою Укрдержархіву призначено Анатолія Хромова [25].

Скоординована, ефективна і дієва система архівних установ призначена задля примноження, зберігання і застосування Національного архівного фонду України у вигляді складової частини української та світової культурної спадщини, що виступає надбанням української нації [25].

В сучасних умовах Державна архівна служба України (Укрдержархів) представляє центральний орган виконавчої влади, діяльність якого направляєється й координується Кабінетом Міністрів України через Міністра юстиції, завдяки якому реалізується державна політика в сфері архівної справи,

діловодства, а також створення й функціонування державної системи страхового фонду документації [25].

Головною місією діяльності Укрдержархіву виступає запровадження засад державної політики в профільній сфері, що у свою чергу має сприяти демократичному розвитку нашої держави, задоволенню інформаційних потреб суспільства та держави через забезпечення:

- «змоги участі представників громадянського суспільства, творчої та наукової громадськості в ухваленні вагомих рішень;
- досягнення світового рівня у розвитку архівної справи;
- надання комплексних і якісних архівних (інформаційних) послуг;
- рівного доступу до інформаційних ресурсів суспільства, в тому числі, архівних інформаційних ресурсів;
- ефективного попередження корупції;
- реалізації конституційних прав, основних свобод і законних інтересів кожного індивіда» [19].

Провідними завданнями діяльності Державної архівної служби України виступають ті, що представлені на рис. 1.1. [31].

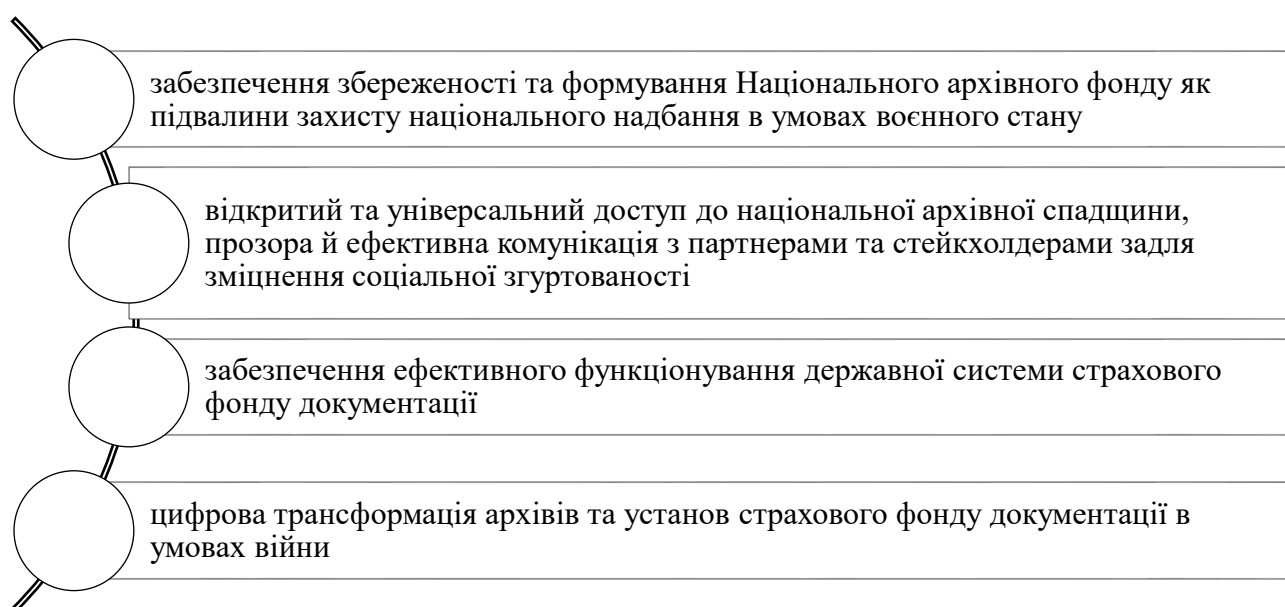

Рис. 1.1. Пріоритетні завдання діяльності Державної архівної служби України на 2023 рік

Важливим завданням Укрдержархіву є здійснення законотворчої та нормативно-правової роботи.

Протягом 2014–2023 рр. Укрдержархівом на виконання повноважень вживалися заходи стосовно активізації законотворчої діяльності, розроблення й удосконалення чинних актів законодавства із питань архівної справи, діловодства та страхового фонду документації (Додаток Б). У 2014 р. Укрдержархів заклав міцний фундамент, розробивши двадцять чотири проекти нормативно-правових актів, з них прийнято п'ятнадцять нормативно-правових актів. Серед них – зміни до Закону України «Про Національний архівний фонд та архівні установи», що стосуються галузевих державних архівів, та зміни до Митного кодексу України. Успішне ухвалення цих законів стало важливим кроком у вдосконаленні законодавчої бази, що регулює архівну діяльність. Крім того, державні архіви у 2014 р. займались підготовкою восьмидесяти двох методичних посібників, дев'ять з котрих було виконано позапланово. Незважаючи на 19% недовиконання плану, завершення роботи над 59 запланованими посібниками засвідчило важливість справи вдосконалення методичного забезпечення. Проведено значну наукову роботу зі стандартизації форм документів, результатом якої стала нова редакція Державного класифікатора управлінської документації. Однак, невиконання запланованих завдань висвітлило проблеми в якості та плануванні методичної роботи, виявивши напрями для вдосконалення [21].

Розвиваючи динаміку попереднього року, у 2015 р. Укрдержархів розробив сорок п'ять проектів нормативно-правових актів, з яких тридцять чотири були прийняті. У тому числі, було розроблено п'ять проектів міжнародних договорів, три з яких було підписано. Ключовим законодавчим успіхом стало прийняття Закону України «Про внесення змін до статті 282 Митного кодексу України», Зміни стосувалися звільнення від сплати мита предметів культурної та історичної спадщини, які передавались архівним установам, що сприяло міжнародному співробітництву та збагаченню архівних фондів України. Архівні установи також посилили свою методичну діяльність, підготувавши шістдесят

вісім розробок, у тому числі двадцять один незапланований посібник, що засвідчило розгортання активної діяльності задля задоволення нових потреб користувачів [22].

На жаль, дані про діяльність Укрдержархіву за 2016 рік відсутні у вільному доступі, що унеможливило проведення детального аналізу роботи установи за цей рік.

У 2017 р. Укрдержархів продовжив свою регуляторну діяльність, розробивши двадцять проєктів нормативно-правових актів, половина з яких була прийнята. Важливою серед них стала постанова Кабінету Міністрів № 840, яка встановила критерії, відповідно до котрих здійснюється оцінка ступеню ризику у сфері страхової документації. Зазначений крок був спрямований на посилення державного нагляду і контролю, забезпечення кращого дотримання законодавства, а також архівної цілісності. Державні архівні установи продовжили методологічну роботу, завершивши п'ятдесят розробок і випустивши тридцять дев'ять планових і вісім позапланових посібників. Зазначені зусилля підкреслили прагнення підтримувати високі стандарти в архівній документації та управлінні нею [33].

У 2018 році Укрдержархів активно виконував свою регуляторну функцію, розробивши двадцять один проєкт нормативно-правових актів, три з яких були успішно прийняті. Крім того, чотири нормативно-правові акти, які були розроблені у попередні роки, були остаточно прийняті. Серед них, зокрема, Розпорядження Кабінету Міністрів України (22.08.2018 № 576-р). Цим розпорядженням було внесено зміни до Державної програми створення страхового фонду документації з питань оборонної та мобілізаційної продукції на 2005–2020 рр., що привело останню у відповідність до сучасних потреб. У сфері методичної роботи державні архіви відзначилися продуктивністю, розробивши п'ятдесят один методичний посібник та завершивши сорок шість з них. Крім того, було підготовлено тридцять незапланованих посібників, що свідчить про гнучкий підхід до реагування на нові потреби [34].

Наступного 2019 р. Укрдержархів продовжив свою роботу, розробивши двадцять три проекти нормативно-правових актів, у результаті чого Міністерство юстиції ухвалило три ключові накази: 1) Порядок зупинення діяльності архівних установ (19.12.2019 №4076/5). Зазначена процедура була критично важливою задля забезпечення збереженості документів Національного архівного фонду; 2) Наказ № 2267/5 (26.07.2019), який затвердив зміни до деяких чинних наказів Міністерства юстиції, підвищивши нормативну узгодженість; 3) Наказ про норми витрат на копіювання та друк (10.01.2020 № 92/5), яким було встановлено фактичні витрати на копіювання або друк документів за запитом на інформацію та визначено порядок їх відшкодування. Крім того, було прийнято п'ять нормативно-правових актів, розроблених у попередні роки, що свідчить про тяглість та сталість зусиль у сфері нормативно-правового регулювання [35].

Системна робота Укрдержархіву щодо нормотворення дозволила у 2020 р. розробити сімнадцять проектів нормативно-правових актів, зокрема дві постанови Кабінету Міністрів та чотири накази Міністерства юстиції. Ключові постанови: Зміни до розпорядження Кабінету Міністрів (19.08.2020 № 1022-р) – завдяки чому були оновлені попередні розпорядження для приведення їх у відповідність до поточних потреб архівної справи; Затвердження Номенклатури та стандартів (11.12.2020 № 1564-р) – завдяки чому було встановлено норми накопичення матеріальних цінностей мобілізаційного резерву на господарюючих суб'єктах, які відносяться до сфери управління Укрдержархіву. Крім того, було ухвалено п'ять наказів, розроблених у попередні роки, що свідчить про результативність поточної роботи [28].

Продуктивним для удосконалення вітчизняної нормативної бази став 2021 рік. Укрдержархівом було розроблено двадцять чотири проекти нормативно-правових актів. З них вісімнадцять було прийнято, що свідчить про високий рівень імплементації. Серед означених документів – чотири постанови Кабінету Міністрів України, які допомогли впорядкувати та оновити нормативно-правову базу відповідно до поточних потреб; два розпорядження Кабінету Міністрів України, що ще більше посилили регуляторні настанови та

процедури; дванадцять наказів Міністерства юстиції України, що свідчить про зосередженість на детальному та конкретному вдосконаленні архівної практики. Високий рівень ухвалення зазначених проєктів свідчить про добре скоординовану роботу Укрдержархіву з іншими державними органами, що забезпечило актуальність і практичну реалістичність запропонованих нормативно-правових актів [29].

Серед основних прийнятих актів у 2022 р. – чотири постанови Кабінету Міністрів України, які стосувалися різних аспектів управління архівною справою, що засвідчило прагнення уряду покращити якість архівних послуг; одинадцять наказів Міністерства юстиції України, що продовжували вдосконалювати та покращувати операційні аспекти діяльності архівних установ. Окрім того, у цьому ж році було прийнято три нормативно-правових акти, проєкти яких були підготовлені в попередні роки, зокрема Постанова Кабінету Міністрів України №774 (07 липня 2022 р.). Цією постановою було внесено зміни до переліку платних послуг, які надаються архівними установами, що забезпечило краще управління ресурсами; два накази Міністерства юстиції України, котрі були спрямовані на вдосконалення нормативно-правової бази та підвищення операційної ефективності. Незважаючи на початок повномасштабного вторгнення російської федерації в Україну, Укрдержархів продовжував забезпечувати ретельну підготовку всіх запропонованих актів і їхню відповідність національним пріоритетам [30].

У 2023 р. Укрдержархів розробив двадцять один проєкт нормативно-правових актів, значна частина з яких була прийнята, в тому числі десять наказів Міністерства юстиції України, які стосувалися різноманітних адміністративних та операційних аспектів, забезпечуючи подальше вдосконалення архівної практики. Крім того, було прийнято чотири нормативно-правові акти, які розроблялись в попередні роки, зокрема Постанова Кабінету Міністрів України №824 (08 серпня 2023 р.), яка внесла зміни до порядку роботи Державної казначейської служби під час воєнного стану, продемонструвавши здатність Укрдержархіву адаптуватися до виняткових обставин; Наказ Міністерства

юстиції № 2984/5 (18 серпня 2023 р.), що містить інструкції щодо організації відвідування державних архівних установ, розширення доступу до останніх та залучення громадськості; Наказ №808/5 (01 березня 2023 р.), яким було затверджено зміни до низки нормативно-правових актів, забезпечивши їхню актуальність та ефективність за сучасних умов. Діяльність Укрдержархіву у 2023 р. можна вважати виявом сталої динаміки. Установа продемонструвала здатність задовольняти як планові, так і надзвичайні регуляторні потреби, забезпечуючи надійність архівної системи України навіть у складні часи [31].

Також Державна архівна служба України опрацьовує проекти нормативно-правових актів, що на погодження надійшли від міністерств, а також й інших центральних органів виконавчої влади (Додаток В).

Таким чином, упродовж аналізованого періоду Державною архівною службою України на постійній основі здійснювалася робота з перегляду нормативно-правових актів в сфері архівної справи, діловодства й страхового фонду документації задля усунення множинності, приведення останніх у відповідність до актів законодавства, скасування застарілих актів й таких, які не відповідають новітнім умовам соціально-економічного розвитку нашої держави. Окрім того, проводилася робота щодо обліку, підтримки в контрольному стані міжнародних договорів на сайті Укрдержархіву. Протягом останнього десятиліття Державна архівна служба України послідовно займалася розробкою численних законів, постанов і наказів, спрямованих на вдосконалення архівної системи та практики в країні. Хоча показники прийняття деяких категорій нормативних документів, зокрема законопроектів та указів Президента, були низькими, значна кількість розроблених та прийнятих наказів Міністерства юстиції свідчить про значний вплив Укрдержархіву в цій сфері. Незважаючи на окремі невдачі та виклики, загальною тенденцією став поступ та активна участь у розбудові надійного архівного законодавства. Проаналізована динамічна діяльність засвідчує виконання Укрдержархівом однієї із ключових функцій – збереження історичної та культурної спадщини України на основі обґрунтованої законодавчої та нормативно-правової бази.

1.2. Забезпечення збереженості та формування Національного архівного фонду

Забезпечення безпеки та збереженості Національного архівного фонду (НАФ) є основою діяльності архівних установ України. З 2014 по 2023 рр. Державна архівна служба України (Укрдержархів) реалізувала низку стратегічних заходів, спрямованих на покращення умов зберігання, захисту та обліку документів НАФ.

Одним з основних напрямів роботи Укрдержархіву стала діяльність щодо створення відповідних умов для зберігання документів НАФ. Щороку архівні установи з урахуванням обсягів фінансування проводили модернізацію приміщень. Зокрема, докладалися зусилля для заміни непристосованих приміщень для зберігання та надання додаткових приміщень для розміщення зростаючого обсягу архівних матеріалів; щорічно додавалися нові стелажі для оптимізації використання простору та покращення організації документів, що зберігаються; вжито послідовних заходів для підтримання оптимального рівня температури та вологості в архівних сховищах, що є критично важливим для довготривалого збереження документів. Названі заходи є життєво важливими для захисту документів від впливу навколишнього середовища. Вони гарантують недоторканість та доступність архівних матеріалів для майбутніх поколінь.

Запобігання несанкціонованому доступу до архівних сховищ є ще одним важливим аспектом роботи Укрдержархіву. Архівні установи запровадили низку заходів із посилення безпеки, зокрема, у співпраці з органами пожежного нагляду проводилися регулярні перевірки приміщень, архівних сховищ та електричних систем задля встановлення та зменшення пожежної небезпеки; регулярно перевірявся технічний стан засобів пожежогасіння, за потреби закуповувалися додаткові вогнегасники. Ці заходи є важливими для захисту цінних документів від крадіжок, втрат і пошкоджень, забезпечення їхньої безпеки та цілісності.

Точний облік і документування фондів НАФ має вирішальне значення для ефективного управління архівами. Укрдержархів зосередився на вдосконаленні внутрішньої облікової документації задля забезпечення точного відстеження документів та фондів; уточнення обсягу і складу фондів, які зберігаються в архівних установах. Згідно Програми проведення контролю за наявністю, рухом та станом документів Національного архівного фонду на 2009–2019 рр., яка була затверджена наказом Держкомархіву від 10 листопада 2009 р. № 190 (далі – Програма), державними архівними установами було перевірено наявність та стан такої кількості одиниць зберігання (далі – од. зб.) (див. – Додаток Д). За даними звітів, протягом аналізованого періоду планові показники перевірки одиниць зберігання виконувались. Вказані заходи мали вирішальне значення для збереження точності та достовірності архівних документів, сприяння ефективному управлінню та забезпечення підзвітності.

У 2019 р. Укрдержархів завершив виконання Програми здійснення контролю за наявністю, станом і рухом документів НАФ (2009–2019 рр.). Її результати надали критично важливу інформацію про фізичний стан документів у державних архівах. Визнаючи необхідність постійних зусиль, було розроблено нову п'ятирічну Програму (2020–2024 рр.) [35]. Цей коротший термін дозволяє більш цілеспрямовано та ефективно реалізовувати завдання зі збереження, забезпечуючи краще планування та адаптивність до нових викликів, що виникають.

Динаміка кількості одиниць зберігання в центральних державних архівах, державних архівах областей і міста Києва (не враховуючи документи Національного архівного фонду, які лишилися на анексованій території Автономної Республіки Крим й тимчасово непідконтрольних територіях Луганської і Донецької областей) станом на кінець року наведена на рис. Е.1 (Додаток Е).

Початок російської агресії проти України у 2022 році приніс безпрецедентні виклики. Реакція Укрдержархіву була швидкою та багатогранною, зосередженою на:

- «наданні методичної допомоги, а також сприянні державним архівам з проведення їх евакуації із зон бойових дій та небезпечних територій;
- щомісячному моніторинзі стану збереження культурних цінностей – документів НАФ державних архівів в умовах війни (провадиться починаючи з квітня 2022 р.);
- пришвидшенні темпів оцифрування архівних інформаційних ресурсів, із оприлюдненням останніх у подальшому;
- застосуванні хмарних сховищ іноземних партнерів задля збереження цифрової інформації» [31].

Зазначені дії мали вирішальне значення для збереження культурної спадщини України в складних умовах. Серед помітних досягнень можна назвати такі: успішне переміщення 93% документів НАФ з Державного архіву Донецької області та 90% з Державного архіву Луганської області до безпечних місць. Незважаючи на значні зусилля, деякі документи з Державного архіву Херсонської області були викрадені російськими військами, що підкреслює постійні ризики, а також необхідність пильного захисту і відновлення документів [31].

У 2023 р. державні архівні установи України значно активізували роботу з управління та збереження документів Національного архівного фонду. Умови повномасштабної війни з боку російської федерації вимагали прискіпливої уваги до обліку фондів, удосконалення внутрішньої документації, уточнення складу та обсягів цих фондів. У цей період посилилася пильність у фіксації фактів розкрадання та знищення документів НАФ, що підкреслює важливість точного архівного обліку під час конфлікту.

Задля покращення фізичного стану усіх видів документів архівними установами здійснюються реставраційно-відновлювальні роботи із документами, дезінсекція, дезинфекція та знепилення справ (рис. Ж.1, додаток Ж). Вказані заходи мали вирішальне значення для забезпечення довговічності та цілісності архівних документів України.

Упродовж 2014–2023 рр. продовжувалася робота щодо перегляду документів задля виокремлення унікальних документів Національного архівного фонду (Додаток 3). У 2014 та 2015 роках Укрдержархів зосередився на виявленні унікальних документів та покращенні умов їх зберігання. Центральний державний інститут архівної справи та інформаційного аналізу щороку виявляв по десять унікальних документів, підкреслюючи важливість ретельного перегляду та класифікації документів. Ці зусилля заклали міцний фундамент для подальшої діяльності зі збереження. До 2017 р. архівними установами було переглянуто 40 104 од. зб. управлінської документації, що практично у два рази перевищувало загальні заплановані показники і обсяги минулих років. Зазначений інтенсивний перегляд забезпечив виявлення та класифікацію п'яти унікальних документів. Комплексний перегляд та процеси ідентифікації мали вирішальне значення для збереження цілісності та доступності архівної спадщини України. У 2018 та 2019 рр. Укрдержархів затвердив анотовані переліки унікальних документів, що сприяло подальшому підвищенню якості НАФ. У 2018 р. було виявлено шість унікальних документів, а у 2019 р. додано ще п'ять. Окреслені зусилля забезпечили визнання та збереження важливих документів, що свідчить про постійне прагнення до удосконалення архівної справи.

У 2023 р. увага була зосереджена не лише на виявленні унікальних документів, а й на перегляді тих, що були класифіковані як унікальні в попередні роки, відповідно до політики України в галузі деколонізації. Державна архівна служба України вживала низку заходів для очищення архівної сфери від імперських, радянських та інших символів російського панування, які використовуються державою-агресором у гібридній війні. ЦЕПК розглянула 396 унікальних документів, у результаті чого п'ятнадцять документів було виключено з Анотованих переліків та Державного реєстру національного культурного надбання. Крім того, сім нових документів було класифіковано як унікальні, що відображає динамічний та еволюційний підхід до управління архівами [31].

Забезпечення повноцінного формування Національного архівного фонду залишається головним пріоритетом. Архівні установи продовжують приймати на постійне зберігання документи, що відображають новітню історію України. Це і управлінські документи, що пройшли експертизу історичної цінності, і документи з особового складу ліквідованих підприємств, установ та організацій, завдяки чому НАФ поповнюється широким масивом історично значущих матеріалів (Додаток І).

У 2019 р. архівна система України зазнала помітного розширення завдяки створенню Галузевого державного архіву Українського інституту національної пам'яті [29]. Названі організаційні зміни стали значним кроком у зміцненні архівної інфраструктури та збереженні національної пам'яті.

Початок повномасштабної збройної агресії російської федерації 24 лютого 2022 р. суттєво вплинув на архівну діяльність України. Державна архівна служба відреагувала на подію рішенням про прийняття на постійне зберігання документів, пов'язаних із конфліктом, що триває. Зазначений підхід спрямований на документування подій та збереження історичної пам'яті про агресію. Крім того, Центральний державний архів громадських об'єднань й українознавства об'єднався із Центральним державним архівом громадських об'єднань України і Центральним державним архівом зарубіжної україніки, що впорядкувало архівну систему та оптимізувало ресурси [30]. В умовах конфлікту, що триває й донині, державні архівні установи та архівні відділи міських рад все частіше звертаються до електронних інформаційних ресурсів. Активно документуючи події воєнного часу, зазначені установи забезпечують збереження важливих історичних документів навіть в умовах несприятливої ситуації [31].

З 2014 по 2021 рік спостерігалось постійне зростання надходжень документів на постійне зберігання до Національного архівного фонду. У цей період тривала послідовна робота з поповнення НАФ цінними документами, переважно управлінськими, які становили понад 90% від загального обсягу надходжень. Повномасштабне вторгнення у 2022 р. призвело до значного

скорочення надходжень документів на постійне зберігання. Цей спад підкреслює руйнівний вплив конфлікту на архівну діяльність. Однак у 2023 р. завдяки зусиллям із документування та збереження подій воєнного часу вдалося досягти незначного відновлення, що сприяло поповненню архівних фондів.

З 2015 по 2020 рік кількість установ, що долучилися до комплектування НАФ, залишалася відносно стабільною, з помітним зростанням у 2021 р. до 1,022 млн одиниць зберігання (рис. К.1, додаток К). Однак, за цим зростанням послідував значний спад у 2022 та 2023 рр. Якщо протягом 2017–2020 рр. кількість джерел формування НАФ демонструвала відносну стабільність, то у 2021 р. відбулося її зменшення. Окреслена тенденція продовжилася у 2022 році. Відновлення спостерігалось у 2023 р., завдяки чому вдалося досягти практично рівня 2020 року. Ці коливання відображають виклики, пов'язані з конфліктом, що триває, та зусилля з адаптації до несприятливих обставин.

Кількість приватних архівних установ в Україні значно зменшилася після початку антитерористичної операції у 2015 р. (Додаток Л), але відновилася до вісімнадцяти одиниць, зберігаючи сталість упродовж 2019–2021 рр. Повномасштабне вторгнення призвело до зменшення кількості приватних архівів до п'ятнадцяти одиниць у 2023 році. Попри це, обсяг одиниць зберігання зростав до 2020 р., а потім зазнав значного падіння. Кількість документів з особового складу також мала схожу динаміку – вона зростала до 2018 р., потім спостерігалися коливання і зростання у 2023 р. Тобто, діяльність приватних архівів була не стабільною, але досить активною, хоча їй перешкоджали вагомими зовнішні фактори.

Незважаючи на постійні зусилля, спрямовані на забезпечення збереження та формування НАФ, залишається низка викликів. Існує нагальна потреба в обладнанні архівних сховищ сучасними системами вентиляції та кондиціонування, сучасними технологіями боротьби зі шкідниками та дезінфекції. Важливими питаннями є біозахист документів і сховищ, а також реставрація документів, пошкоджених унаслідок перепадів температурно-вологісного режиму. Обсяги реставраційних та ремонтних робіт, необхідних для

документів НАФ, залишаються недостатніми, що посилюється негативним впливом воєнних дій на території України.

Таким чином, період з 2019 по 2023 рр. демонструє динамічний та адаптивний підхід Укрдержархіву до збереження архівів в умовах різних викликів, зокрема військового конфлікту з росією та необхідності деколонізації. Перехід від комплексної Програми (2009–2019 рр.) до більш сфокусованого п'ятирічного плану демонструє стратегічний зсув у бік більш гнучкого та ефективного управління. Реагування в умовах воєнного часу у 2022 р. засвідчує стійкість і відданість архівних установ України справі захисту національної спадщини. Продовжені у 2023 р. зусилля, незважаючи на поточні виклики, свідчать про функціонування надійної системи, спрямованої на збереження, точний облік та реставрацію безцінних історичних документів. Постійне вдосконалення процесів ідентифікації, класифікації та фізичного збереження документів забезпечує збереження культурної та історичної спадщини України. Функціонування Укрдержархіву у досліджуваний період сприяло збереженню цілісності та доступності архівних документів України, гарантуючи, що вони залишатимуться життєво важливим ресурсом для майбутніх поколінь і свідченням стійкості нації та її культурної спадщини. Незважаючи на досягнуті позитивні зміни, поточні виклики вимагають подальших інвестицій у модернізацію архівної інфраструктури та посилення зусиль зі збереження культурної та історичної спадщини України.

1.3. Зміни у мережі архівних установ, спеціальних установ страхового фонду документації. Кадрове та фінансове забезпечення галузі

Упродовж 2014–2023 рр. відбулися значні зміни в мережі архівних установ України. Відповідно до урядової постанови у 2015 р. було ліквідовано Галузевий державний архів фінансових посередників Фонду державного майна. Продовжувалася робота щодо створення мережі трудових архівів (Додаток М, табл. М.1, рис. М.1). Крім того, архівні установи на тимчасово окупованих

територіях зіткнулися з проблемами в роботі, що призвело до браку інформації про їхній статус [22].

У 2021 р. адміністративна реформа та реформа децентралізації призвели до скорочення архівної мережі на 53% порівняно з попереднім роком [29]. Зазначена реструктуризація відображає ширші адміністративні зміни в Україні, що впливають на організацію та доступність архівних ресурсів. Попри виклики, спричинені триваючим конфліктом, архівна мережа зазнала коливань та зростання. У 2022 р. зменшення кількості трудових архівів мало зв'язок насамперед із браком інформації з постраждалих від конфлікту регіонів [30]. Однак, до 2024 р. мережа розширилася, збільшилася як загальна кількість архівних одиниць, так і трудових архівів порівняно з показниками 2022 р.

Протягом останнього десятиріччя Державна архівна служба України надавала пріоритет розвитку людських ресурсів для підвищення професійної компетентності працівників архівної галузі. Динаміка кадрового забезпечення Державної архівної служби України наведено в додатку Н, табл. Н.1, рис. Н.1. Працівники залучені до безперервного навчання за програмами, запропонованими різними установами, в тому числі Інститутом підвищення кваліфікації керівних кадрів і регіональними інститутами державного управління. Також були впроваджені спеціалізовані навчальні програми, зокрема з питань європейської інтеграції та євроатлантичного співробітництва, що відповідають стратегічним цілям.

В умовах російської агресії та воєнного стану в Україні державні архіви вжили адаптаційних заходів для забезпечення безперервності роботи та безпеки працівників. Було запроваджено змішану модель організації праці, що поєднує роботу на місці та дистанційно. Незважаючи на операційні перебої, більшість державних службовців залишалися відданими своїм обов'язкам, а понад 90% продовжували працювати, не переїжджаючи під час активних фаз конфлікту [30].

У 2023 р., в умовах нестабільності та воєнного стану, перед Укрдержархівом постало критично важливе завдання оптимізації управління

людськими ресурсами для забезпечення операційної ефективності. Усвідомлюючи виклики поточної ситуації, служба управління персоналом визначила пріоритетними ініціативи, спрямовані на адаптацію кадрових функцій, збереження талентів, планування кадрових стратегій, проведення оцінювання, навчання, мотивацію персоналу і забезпечення безпечних умов праці.

Для підвищення операційної ефективності Державна архівна служба України запровадила автоматизацію та діджиталізацію процесів управління людськими ресурсами. Запровадження інформаційної системи управління персоналом (HRMIS) у 2023 р. стало значним кроком у напрямку оптимізації управління персоналом, прийняття рішень та процедур нарахування заробітної плати. Крім того, впровадження оновленого Порядку розроблення посадових інструкцій державних службовців категорій «Б» і «В», який набув чинності 30 березня 2023 р., призвело до перегляду та оновлення посадових інструкцій в Укрдержархіві та центральних державних архівах України [31].

В умовах повномасштабної агресії російської федерації проти нашої держави провідну увагу було приділено військовому обліку та бронюванню військовозобов'язаних у системі архівних установ.

Фінансова підтримка є ключовим фактором для Державної архівної служби України, особливо в умовах російсько-українського конфлікту. Протягом багатьох років динаміка фінансування відігравала ключову роль в задоволенні нагальних потреб та забезпеченні операційної ефективності архівних установ. Динаміку фінансування Укрдержархіву й установ, які відносяться до сфери його управління, державних архівів областей і міста Києва упродовж досліджуваного періоду наведено в Додатку П, табл. П.1, рис. П.1.

З 2016 по 2019 р. відбулося помітне збільшення фінансування, причому видатки постійно зростали. У 2017 р. видатки зросли на 72,8% у загальному фонді та на 21% у спеціальному фонді, що свідчить про значне вливання ресурсів для задоволення операційних потреб. Зазначена тенденція продовжилася й у 2018 та 2019 рр., хоча з дещо уповільненими темпами – темпи зростання видатків

становили 11,3% та 16,1% відповідно. Однак, у період з 2019 по 2020 р. спостерігалось незначне скорочення фінансування. У той час як у 2020 р. видатки загального фонду зросли на 2,8%, у спеціальному фонді відбулося помітне скорочення на 5,8%, що виступає свідченням зміни фінансової динаміки [28].

Наступні роки (2021–2023), демонстрували мінливу структуру фінансування. У 2021 р. відбулося відновлення видатків із помітним зростанням загального фонду на 25,3% та суттєвим зростанням спеціального фонду на 46%. Однак, окреслена тенденція до зростання була нетривалою, про що свідчить спад у 2022 р., коли видатки скоротилися на 9,0% у загальному фонді та спостерігалось суттєве падіння на 32,7% у спеціальному фонді [30]. У 2023 р., в той час як загальний фонд зазнав подальшого скорочення на 9,4%, спеціальний фонд продемонстрував значне зростання на 336,5%, переважно завдяки благодійним пожертвам, отриманим протягом року. Проте, важливо зазначити, що це зростання супроводжувалося певними проблемами, зокрема неспроможністю Державної казначейської служби України здійснювати платежі, що призвело до зростання кредиторської заборгованості [31].

Упродовж десятиріччя, незважаючи на коливання у фінансуванні, залишалися постійні проблеми у вирішенні пріоритетних питань архівних установ, таких як утримання інфраструктури та оплата комунальних послуг. Для пом'якшення зазначених проблем було здійснено стратегічний перерозподіл бюджетних асигнувань, а також докладено зусиль для збільшення надходжень за рахунок платних послуг та благодійної допомоги. Отже, фінансова динаміка Укрдержархіву відображає складну взаємодію зовнішніх чинників, внутрішніх пріоритетів та адаптивних стратегій, спрямованих на забезпечення безперервного функціонування та стійкості архівних установ в умовах геополітичної невизначеності.

Таким чином, можемо зробити висновок, що період 2014–2023 рр. став часом динамічних змін в архівній системі України, активної уваги до питань людських ресурсів в архівному секторі. Кількість архівних установ, наукових установ й спеціальних установ страхового фонду документації постійно

зменшувалась, що спричинене нестабільною економічною ситуацією в країні, а після 2022 р. – початком повномасштабних військових дій. Проведений аналіз дає змогу стверджувати, що протягом аналізованого періоду як штатна, так і облікова чисельність співробітників за штатним розписом Укрдержархіву, центральних державних архівних установ, держархівів областей, м. Києва, архівних відділів райдержадміністрацій та міських рад, спеціальних установ СФД, науково-дослідних установ, трудових архів також зменшувалась. Особливо суттєвий спад зафіксовано у 2021 р., коли штатна чисельність працівників знизилась майже втричі. Ця ситуація пов'язана з економічними наслідками пандемії коронавірусу. Укомплектованість кадрами у 2021 р. становила лише 79%, проти 90,3% у 2020 р. Наступне суттєве зниження кількості працівників відбулось у 2023 р., у зв'язку з триваючим повномасштабним вторгненням.

Якщо динаміка показників за 2016–2019 рр., а також за 2020–2021 рр. свідчить про збільшення обсягів фінансування та витрачання коштів Укрдержархіву та установ, що відноситься до сфери його управління, то зміна показників за 2021–2023 рр. вказує на зниження обсягів фінансування та витрачання коштів Укрдержархіву й установ, які відносяться до сфери його управління. У 2014–2023 рр. виділене Державним бюджетом України фінансування не забезпечувало в повному обсязі вирішення нагальних проблем життєдіяльності державних архівних установ й спеціальних установ страхового фонду документації, в тому числі проведення заходів із охорони архівних приміщень й комунальних послуг. Хоча реструктуризація та конфлікт створили виклики для інституційної стабільності, зусилля з підвищення професійної компетентності та адаптації до мінливих умов підкреслили стійкість, а також професійність архівних працівників.

Дієві заходи, які були вжиті Державною архівною службою України у 2023 р., відображають стратегічний підхід до управління людськими ресурсами, приведення організаційних процесів у відповідність до вимог динамічного та складного середовища. У перспективі подальші інвестиції як в архівну

інфраструктуру, так і в людський капітал матимуть вирішальне значення для збереження багатой культурної спадщини України в умовах геополітичних викликів, що тривають.

1.4. Цифровізація архівної справи

У сучасному динамічному середовищі сприяння інноваційному розвитку архівної галузі є першочерговим завданням Державної архівної служби України. Вказане передбачає не лише задоволення зростаючих інформаційних потреб, а й використання сучасних технологій для полегшення доступу до архівних документів.

Упродовж 2014–2023 рр. спостерігалось помітне зростання попиту на інформаційні послуги в електронному форматі, що відображає ширший суспільний зсув у бік діджиталізації. Паралельно із зазначеним відбувалися узгоджені зусилля з впровадження ініціатив електронного урядування та електронного документообігу, підкріплені впровадженням електронного цифрового підпису.

Більш детальний аналіз інфраструктури свідчить про постійне, але поступове покращення технологічної готовності архівних установ. У 2014 р. лише 30 одиниць обладнання виконували функції серверів у галузі, а 17 державних архівних установ не мали жодного сервера. Незважаючи на це, кількість комп'ютерів дещо збільшилася – з 983 до 1050 одиниць, що становило 7% зростання. Однак проблеми з підключенням до мережі залишилися: лише 69% комп'ютерів були підключені до локальних мереж, хоча це на 2% більше, ніж у попередньому році. Доступ до Інтернету наданий 62% комп'ютерів [21]. У 2015 р. подібні тенденції збереглися, хоча і з деякими коливаннями. Кількість серверів залишилася на рівні 30 одиниць. Однак кількість комп'ютерів помітно зросла – з 1050 до 1160 одиниць, тобто на 10,5%. Незважаючи на це зростання, проблеми з підключенням до мережі залишилися: лише 67% комп'ютерів були

підключені до локальних мереж. Більше того, доступ до Інтернету зменшився до 59% комп'ютерів, що на 3% менше, ніж у попередньому році [22].

До одного із стратегічних напрямів полегшення доступу до архівної інформації відноситься оцифрування документів та описів Національного архівного фонду (НАФ), а також забезпечення доступу до них онлайн. Упродовж 2017–2022 рр. державні архіви значно активізували свої зусилля в цьому напрямку, що забезпечило значний стрибок у діяльності з оцифрування. У 2017 р. відбувся значний сплеск у справі оцифрування: було переведено в цифрову форму 42 905 одиниць фондів та регіональних документів, що на 61% більше порівняно з попереднім роком і втричі більше порівняно з 2015 р. Крім того, було оцифровано 15 611 описів документів НАФ, що вдвічі більше, ніж у 2016 р., і в 22 рази більше, ніж у 2015 р. [33]. Окреслена динаміка продовжилася у 2018 р., коли було оцифровано 23 159 паперових колекцій, 336 кіноколекцій, 2 071 аудіоколекцію та 12 906 фотоколекцій, що сприяло подальшому підвищенню доступності архівних матеріалів [34].

Знаковим став 2019 рік: було оцифровано 83 052 тисячі одиниць зберігання колекцій та регіональних документів НАФ. До цієї роботи долучилися Центральний державний архів України, Центральні державні архіви Волинської, Київської, Луганської та Хмельницької областей. Крім того, було здійснено оцифрування й переведено в електронний формат 7 204 одиниці зберігання, що стало значним кроком у модернізації [35]. У 2020 р. позитивна динаміка збереглася, адже було оцифровано 74 183 одиниці зберігання фондів та регіональних документів НАФ. Крім того, архіви оцифрували 15 063 одиниці зберігання, досягнувши значних результатів, особливо в таких установах, як Центральний державний архів України та державні архіви низки областей [28].

До 2021 р. в межах Національної програми інформатизації було досягнуто значних успіхів у відновленні Державного реєстру документів страхового фонду документації України і Державного реєстру техногенно й екологічно небезпечних об'єктів. Виділення 3,1 млн грн дозволило додатково посилити

системи інформаційної безпеки, що забезпечило збереження цифрової інформації [29].

У 2022 р. було започатковано новаторську ініціативу, спрямовану на приймання та передачу електронних документів НАФ з використанням нових електронних форматів. Вказана ініціатива, реалізована в рамках пілотного проєкту, забезпечує безперешкодну інтеграцію електронних документів до Архівного сховища електронних документів, сприяючи створенню сприятливих умов для постійного зберігання електронних ресурсів [30].

Інтеграція цифрових технологій у діяльність Державної архівної служби України стає стратегічним імперативом, необхідним для забезпечення швидкого, ефективного та безпечного доступу до життєво важливих документів та інформації. У 2023 р. було докладено цілеспрямованих зусиль для просування цифровізації архівної діяльності, діловодства та створення державної системи страхового фонду документації. Важливим кроком у цьому напрямі стала реалізація пілотного проєкту відповідно до Угоди №22-R5614 від 20.10.2022 між Французьким агентством міжнародної технічної експертизи та Приватним акціонерним товариством «Центр комп'ютерних технологій «ІнфоПлюс». Вказана ініціатива спрямована на використання технологічних рішень для автоматизації процесів, пов'язаних з накопиченням, управлінням та зберіганням архівних електронних документів, що сприятиме їх використанню в офіційних, виробничих, наукових та інших цілях.

У вітчизняному інтернет-просторі досить активний розвиток відбувається у веб-порталах центральних й обласних архівів, до того ж чільне місце відводиться сайту Державної архівної служби України. На вебсайтах, як правило, наводиться інформація що стосується роботи архіву, список фондів, історія архівної установи і т. д. До традиційних форм роботи належить здійснення онлайн виставок унікальних документів, які належать НАФ [6, с. 45]. Відповідна практика насамперед є популярною в Центральному державному історичному архіві України м. Києва, Державному архіві Миколаївської області, Центральному державному архіві громадських об'єднань України, Державному

архіві Херсонської області, до того ж на сайті Державної архівної служби України, на якому наявна колекція унікальних історичних документів, які зберігаються у різних архівах нашої країни. Популяризація архівної справи за допомогою онлайн засобів може бути дієвою з метою заохочення донорських організацій, меценатів, спонсорів тощо. Залучення останніх до системи архівів України у свою чергу буде сприяти фінансовим вливанням, котрі можуть бути спрямовані на розвиток цифровізації архіву [4, с. 36].

В умовах війни Державна архівна служба України визначила цифрову трансформацію архівів та установ страхового фонду як пріоритетний напрям роботи. У 2023 р. зусилля були зосереджені на оновленні відомчих систем електронного документообігу та адвокації включення конкретних завдань до Національної програми інформатизації на 2024–2026 рр., зокрема створення єдиного державного електронного реєстру національної архівної інформації. Поширення ефективних інструментів, таких як офіційний веб-портал Державного архіву та веб-сайти державних архівних установ, зокрема Українського науково-дослідного інституту архівної справи та документознавства, Науково-дослідного інституту мікрографії, полегшує доступ до публічної та суспільно значущої інформації, задовольняючи зростаючі потреби громадян та організацій в електронних послугах [24].

Таким чином, можемо зробити висновок, що наявні тенденції підкреслюють поступовий прогрес, досягнутий у покращенні технологічної інфраструктури в архівному секторі. В умовах воєнних дій, що тривають, активне оцифрування документів НАФ набуває першочергового значення. Зусилля Державної архівної служби України, спрямовані на інтенсифікацію цього процесу та розвиток партнерства у цій сфері, мають вирішальне значення для збереження культурної та історичної спадщини України. Центральні та регіональні архіви постійно поповнюють свої інформаційно-пошукові бази даних оцифрованими описами архівних фондів та повнотекстовими документами, а також регулярно поширюють документальні виставкові проєкти на різних онлайн-платформах. Визначивши оцифрування одним з основних

пріоритетів, Державна архівна служба України узгоджує свою діяльність з більш широким урядовим порядком денним, визнаючи незамінну роль цифрових технологій у забезпеченні ефективного та зручного доступу до інформаційних ресурсів. Завдяки активним заходам Укрдержархів активно підтримує впровадження цифрових технологій, усвідомлюючи їхню незамінну роль у сучасних практиках управління інформацією, модернізації архівної справи, забезпечуючи ширший доступ до історичних документів і водночас сприяючи збереженню культурної спадщини для майбутніх поколінь. Однак, такі виклики, як прогалини у зв'язку та нерівномірний доступ до Інтернету, підкреслюють необхідність постійних зусиль для подолання цифрового розриву та забезпечення рівного доступу до архівних ресурсів. По суті, незважаючи на досягнуті результати, залишається нагальна потреба прискорити впровадження сучасних технологій, щоб краще задовольняти інформаційні потреби зацікавлених сторін і розвивати архівну галузь в Україні.

РОЗДІЛ 2

ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ АРХІВНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

2.1. Ключові питання діяльності Державної архівної служби України в умовах війни

Початок російської збройної агресії проти територіальної цілісності та суверенітету України, що розпочалася у лютому-березні 2014 р. з вторгнення російських військ до Криму та продовжилася підтримкою сепаратистських утворень на Сході нашої держави, створив безпосередню загрозу збереженню культурної спадщини України, зокрема її архівів. Після того як з боку РФ було незаконно окуповано Крим, країни позбулась доступу до НАФ, розташованого в регіоні, зокрема до Державного архіву Автономної Республіки Крим, розташованого в м. Сімферополь. Подальше розгортання бойових дій на Сході держави призвело до захоплення територій Луганської та Донецької областей у 2014 р., що спричинило втрату значної частини архівних матеріалів, які зберігалися в державних архівах, відділах міських рад, районних державних адміністрацій та трудових архівах на окупованих територіях [20, с. 26].

Тобто, вже у 2014 р. НАФ України зазнав значних втрат через захоплення та тимчасову окупацію території України російськими військами. Тим не менш, важливо відзначити зусилля української влади у відновленні роботи державних архівів у Донецькій та Луганській областях, підконтрольних Україні. Незважаючи на потрясіння, архівісти переїхали і відновили значну організаційну та наукову діяльність, зосередившись на комплектуванні та збереженні архівних фондів, оцифруванні документів НАФ, використанні архівної інформації та реагуванні на запити для забезпечення соціального та правового захисту населення.

Сьогодні архівні установи стикаються з безліччю викликів, зокрема загрозами національній безпеці, руйнуванням культурних пам'яток внаслідок

конфлікту та ризиком потрапляння чутливих документів до рук ворога. Обстріли і бомбардування українських міст, що тривають, становлять значну небезпеку для будівель, у яких розміщені архівні сховища, що потенційно може призвести до знищення цінних документів. Наприклад, невдовзі після початку широкомасштабної агресії 24 лютого постраждав архівний відділ Управління Служби безпеки України у Чернігівській області, що у свою чергу під загрозу поставило більш ніж 12 тис. справ колишнього КДБ, які детально описують репресивну політику радянського режиму щодо українців. Аналогічно, зазнавши шкоди від бомбардувань Державний архів Харківської області [36]. Втрата міського архіву в окупованій Голій Пристані внаслідок російського бомбардування Каховської ГЕС у 2023 р. є прикладом непоправної шкоди, завданої архівним фондам. За твердженням А. Хромова «Така втрата є непоправною, оскільки документи підтоплені і перебувають під завалами. Окупанти не вжили ніяких заходів із евакуації даних документів» [5].

Не менше занепокоєння викликає ризик захоплення архівів окупаційними силами, які можуть використати інформацію, що міститься в них, у пропагандистських чи розвідувальних цілях, включно зі спотворенням історичної правди. Існує також потенційна можливість розграбування цінних архівних зібрань, розташованих на тимчасово окупованих територіях, та їх переміщення на територію агресора. Вирішення зазначених проблем потребуватиме правових механізмів, таких як повоєнні реституційні процеси, щоб забезпечити повернення незаконно вилучених архівних матеріалів законним власникам і зберегти історичну цілісність.

Л. Яременко, вважає, що у зв'язку із відсутністю потрібного обладнання, майже у всіх архівних підрозділах установ НАН України надто повільними темпами провадиться створення цифрових копій документів, науково-довідкового апарату. А впродовж останніх років роботи за умов карантинних обмежень для співробітників й користувачів архівів та воєнного стану стають підтвердженням правильності курсу в архівній галузі на прискорення оцифрування. Відповідно до твердження науковиці, необхідно більш активно

застосовувати пропозиції закордонних архівних та наукових установ що стосуються підтримки сьогодні й співпраці після війни на ниві розробки як нашої власної спадщини, так й документів стосовно їх історії, які відклались у фондах вітчизняних архівів [41].

Також Л. Яременко вказує, що з метою поліпшення ефективності роботи наукових архівів і задовільного розв'язань нагальних питань стають на заваді проблеми, котрі вже не одноразово піднімаються працівниками архівної системи НАН України. До таких проблем, у першу чергу, відносяться нестача спеціально обладнаних приміщень архівосховищ і перевантаження документами вже наявних площ, неналежне штатне кадрове врегулювання архівних підрозділів, незадовільне матеріально-технічне оснащення потреб архівів у забезпеченні збереженості фондів, здійсненні оцифрування архівних інформаційних ресурсів [39].

Не дивлячись на повномасштабну агресію рф проти нашої країни, яка досі продовжується, державними архівними установами, архівними відділами міських рад провадиться поповнення архівних фондів електронними інформаційними ресурсами, до того ж й документами, створеними через ініціативне документування подій воєнного часу [30, с. 7].

В умовах російської агресії солідарність міжнародної архівної спільноти має величезне значення для українських архівів і нації в цілому. У перші дні повномасштабної війни Голова Державного архіву України звернувся до Міжнародної ради архівів (МРА) із закликом виключити росархів та всі архівні установи, пов'язані з державою-агресором, зі свого членства. Історичним рішенням від 10 березня 2022 р. Виконавчий комітет МРА проголосував за розрив зв'язків з усіма архівними установами рф та республіки білорусь [42].

Протягом усього конфлікту українські архівісти активно долучалися до міжнародної співпраці, звертаючись за допомогою до іноземних партнерів. Так, у березні 2022 р. було досягнуто домовленості з Національним архівом Великої Британії про тимчасове перенесення цифрових копій українських архівних

документів до хмарних сховищ, які були надані британськими колегами [20, с. 31].

Війна робить гострішою проблему не тільки збереження, але і творення та дослідження архівів. У ході війни, архіви набувають надзвичайно важливого значення зважаючи на наукову, інформаційну, культурну, адміністративну, історичну, оперативну цінність останніх. Вітчизняні архіви, зберігаючи документи із історії національного державотворення, без перебільшення відіграють одну із провідних ролей у відстоюванні національних інтересів та загальнодержавних цінностей [20, с. 33].

Отже, однією з найактуальніших проблем для Державної архівної служби є забезпечення безпеки та захисту архівних фондів. У ході війни архіви вразливі до пошкоджень, руйнувань та пограбувань, що ставить під загрозу збереження безцінних історичних документів. Особливому ризику піддаються зони конфліктів, де архівні установи перебувають під постійною загрозою обстрілів або захоплення ворожими силами. Виклик полягає у впровадженні надійних заходів безпеки для захисту архівів і запобігання їхній втраті в умовах воєнного хаосу.

Безперервність архівних послуг має важливе значення для збереження доступу до історичних документів, але умови війни часто порушують нормальну роботу архівів. Нестача персоналу, пошкодження інфраструктури та логістичні проблеми можуть перешкоджати функціонуванню архівних установ, обмежуючи доступ до архівних матеріалів для дослідників, науковців та громадськості. Забезпечення доступності архівів в умовах конфлікту вимагає інноваційних рішень та адаптивних стратегій для подолання логістичних бар'єрів і забезпечення безперервності надання послуг.

В епоху оцифрування залежність від цифрової інфраструктури створює як можливості, так і виклики для архівних служб у ході війни. Хоча цифрові архіви пропонують підвищену доступність і стійкість, вони також викликають занепокоєння щодо кібербезпеки і цілісності даних. Кібератаки і технологічні збої можуть поставити під загрозу безпеку і надійність цифрових архівів,

піддаючи ризику історичні документи. Зміцнення цифрової інфраструктури та забезпечення технологічної стійкості мають першочергове значення для захисту архівних фондів в умовах невизначеності війни.

Збереження культурної спадщини є основним обов'язком архівних служб, проте умови війни створюють значні загрози для багатой культурної спадщини України. Історичні пам'ятки, визначні місця та об'єкти культурної спадщини часто стають об'єктами руйнування або вандалізму, що призводить до втрати незамінних культурних артефактів. Архівні установи повинні співпрацювати з організаціями культурної спадщини та державними установами, щоб захистити і зберегти культурну спадщину України в умовах руйнівної війни, документуючи і зберігаючи об'єкти та артефакти спадщини для майбутніх поколінь.

Таким чином, Державна архівна служба України стикається з низкою проблемних питань в умовах війни: від загроз безпеці та логістичних викликів до цифрової вразливості та збереження культурної спадщини. Подолання зазначених викликів потребує узгоджених зусиль архівних установ, органів державної влади та міжнародних партнерів задля збереження історичної пам'яті України та забезпечення безперервності надання архівних послуг в умовах воєнного лихоліття.

2.2. Перспективи і пріоритети архівної галузі

У 2020 р. Державною архівною службою України було проведено презентацію проєкту Стратегії розвитку архівної справи на строк до 2025 року, котра була укладена зважаючи на Рекомендацій Комітету Міністрів Ради Європи країнам-членам що стосується європейської політики доступу до архівів № R(2000)13, Конвенції Ради Європи про доступ до офіційних документів, схваленої в Тромсе (Норвегія) 18 червня 2009 року та Принципів доступу до архівів, схвалених Міжнародною радою архівів 24 серпня 2012 р. [39].

Не дивлячись на обмеження, зумовлені повномасштабною війною російської федерації проти України, міжнародна діяльність Укрдержархіву та архівних установ набула подальшої активності. У 2024 р. зазначений напрям діяльності лишається одним з пріоритетних. Вказане включає:

- «подальше поглиблення контактів з Міжнародною радою архівів і архівною спільнотою світу;
- укладення нових міжнародних договорів;
- подальше розширення представництва Укрдержархіву в архівних утвореннях ЄС;
- широку презентацію української історії й культури в архівних документах про історичне минуле та сьогодення України на міжнародних архівних форумах та в режимі онлайн на зовнішніх ресурсах Укрдержархіву та архівів, а також і на ресурсах іноземних партнерів» [31].

Л. Яременко висловлює думку, що до перших практичних кроків діяльності наукових архівів після перемоги має належати відслідковування стану приміщень архівів, архівосховищ останніх, збереженості фондів, перевірка наявності документів, насамперед тих, які знаходились під окупацією, оскільки там окрім фізичного знищення документів, можливими виступають й загрози втрати документів внаслідок викрадення та вивезення агресором [41].

Пріоритети діяльності Державної архівної служби України на 2024 р., окреслені у Звіті «Про роботу Укрдержархіву, архівних установ та спеціальних установ страхового фонду документації у 2023 році і пріоритети на 2024 рік». Це забезпечення розвитку архівної галузі в умовах війни, захист культурної спадщини від можливих втрат та знищення, розширення доступу до архівних документів і архівної інформації, формування історичної пам'яті кожного і нації в цілому [31].

В умовах військової агресії російської федерації проти нашої держави пріоритетним є розвиток і підтримання потенціалу страхового фонду документації, формування, забезпечення надійного зберігання та задоволення

потреб користувачів страхового фонду документації, котрі працюють в сферах національної безпеки, оборони й економіки [31].

Основними є чотири пріоритети:

Пріоритет 1. Забезпечення збереженості і формування Національного архівного фонду у вигляді складової світової культурної спадщини й інформаційних ресурсів суспільства за умов триваючої повномасштабної збройної агресії РФ проти України.

Суть підходу: реалізація пріоритету передбачає посилення спроможності архівів відповідати викликам, що стоять перед ними в умовах триваючої широкомасштабної збройної агресії РФ проти України, реагувати на зміни, очікування та потреби суспільства, пропонувати нинішнім користувачам та майбутнім поколінням документальні свідчення їхнього минулого та сьогодення.

Пріоритет 2. Відкритий й універсальний доступ до національної архівної спадщини, ефективна та прозора комунікація зі стейкхолдерами й партнерами та з метою зміцнення соціальної згуртованості.

Суть підходу: це забезпечить формування єдиного інформаційного поля з використанням різноманітних каналів комунікації для розуміння громадянським суспільством цінності архівних інформаційних ресурсів, забезпечення безперешкодного доступу до них та розширення кола партнерських стосунків із максимально широкою аудиторією, як в Україні так і за кордоном.

Пріоритет 3. Забезпечення ефективного функціонування державної системи страхового фонду документації.

Суть підходу: стимулювання розвитку та підтримку потенціалу страхового фонду документації, направлених на забезпечення надійного зберігання та задоволення потреб юридичних осіб – користувачів страхового фонду документації, котрі працюють в сферах національної безпеки, оборони й економіки.

Пріоритет 4. Цифровізація архівної галузі та державної системи страхового фонду документації.

Суть підходу: задоволення інформаційних потреб користувачів, створення умов для забезпечення зручного та швидкого доступу до архівних інформаційних ресурсів і застосування інформації щодо документів страхового фонду документації [23].

Оскільки Україна продовжує протистояти російському вторгненню, архівна галузь країни стикається із складними викликами.

В умовах війни роль архівів стає ще більш важливою, адже вони слугують сховищами правди, охоронцями історичної пам'яті та каталізаторами стійкості та єдності.

У ході війни збереження історичної пам'яті набуває особливого значення. Українські архіви – це не просто сховища документів, вони є хранителями колективної пам'яті нації, свідками її перемог, трагедій та стійкості. В умовах розгортання повномасштабного конфлікту архівісти повинні подвоїти свої зусилля, щоб зберегти зазначені безцінні документи, гарантуючи, що правда вистоїть серед хаосу війни.

Воєнний стан часто породжує дезінформацію та ревізіонізм, що робить роль архівів у протидії неправдивим наративам ще більш важливою. Архівні установи України повинні активно долучатися до розвінчання неправди та відстоювання історичної достовірності. Надаючи доступ до автентичних документів та історичних джерел, архівісти слугують оплотом проти пропаганди та викривлень, зберігаючи цілісність наративу України в умовах зовнішньої агресії.

Попри виклики війни, архівна галузь України залишається життєво важливим ресурсом для дослідників, науковців та політиків. Документуючи вплив конфлікту на суспільство, економіку та управління, архіви пропонують безцінну інформацію про динаміку війни та її наслідки. Дослідники можуть використовувати архівні матеріали для поглиблення розуміння історичних процесів, прийняття політичних рішень, а також для пропаганди миру та примирення.

У часи конфлікту архіви мають здатність долати розбіжності та будувати мости порозуміння. Архівні установи України можуть відігравати ключову роль у сприянні діалогу та примиренню як всередині країни, так і за її межами. Розширюючи доступ до архівних матеріалів та сприяючи обміну з міжнародними партнерами, Україна може сприяти взаєморозумінню та співпраці, закладаючи підґрунтя для більш мирного майбутнього.

У міру того, як архівна галузь адаптується до викликів війни, інвестиції в технологічну інфраструктуру стають все більш життєво важливими. Зусилля з оцифрування можуть підвищити доступність і стійкість архівних колекцій, гарантуючи, що вони залишатимуться доступними для дослідників і громадськості навіть у часи кризи. Крім того, використання таких технологій, як блокчейн, може підвищити цілісність і безпеку архівних документів, захищаючи їх від підробки і маніпуляцій.

Перед обличчям несприятливих обставин співпраця та солідарність мають важливе значення для стійкості архівної галузі України. Архівні установи мають об'єднуватися, щоб ділитися ресурсами, досвідом і найкращими практиками, зміцнюючи свою колективну спроможність пережити бурю війни. Міжнародні партнерства також можуть відіграти вирішальну роль у підтримці архівного сектору України, надаючи технічну допомогу, фінансування та моральну підтримку у скрутний для нього час.

ВИСНОВКИ

Таким чином, аналіз реалізації Державною архівною службою України державної політики у сфері архівної справи в умовах російсько-української війни (2014–2023 рр.) дозволяє зробити наступні висновки та узагальнення.

Державна архівна служба України (Укрдержархів) є центральним органом виконавчої влади, діяльність котрого направляється й координується Кабінетом Міністрів України через Міністра юстиції, завдяки якому реалізується державна політика в сфері архівної справи, діловодства, а також створення й функціонування державної системи страхового фонду документації.

Протягом аналізованого періоду Державною архівною службою України на постійній основі здійснювалася робота, що стосується перегляду нормативно-правових актів в сфері архівної справи, діловодства й страхового фонду документації задля усунення множинності, приведення останніх у відповідність до актів законодавства, скасування застарілих актів й таких, які не відповідають новітнім умовам соціально-економічного розвитку нашої держави. Крім того, проводилася робота щодо обліку, підтримки в контрольному стані міжнародних договорів на сайті Укрдержархіву. Міжнародна діяльність Державної архівної служби України й архівних установ проводиться згідно вимог національного законодавства, а також нормативно-правових актів в сфері зовнішніх зносин.

Одним з головних пріоритетів Укрдержархіву є забезпечення повноцінного формування Національного архівного фонду. Статистичні дані засвідчують постійне поповнення архівних установ документами, що відтворюють новітню історію України.

Незважаючи на заходи, що вживаються для забезпечення збереженості та формування Національного архівного фонду, гострою виступає необхідність в оснащенні архівосховищ осучасненими системами кондиціонування і вентиляції повітря, новітніми технічними засобами для дезінфекції, дезінсекції документів.

До вкрай актуальних відносяться питання біозахисту документів й засобів зберігання останніх, до того ж й відновлення документів із біошкодженнями,

поява котрих обумовлюється порушенням температурно-вологісного режиму в архівосховищах на постійній основі. У архівних установах обсяги потрібної реставрації і ремонту документів НАФ лишаються недостатніми. Також негативний вплив на забезпечення збереженості і формування Національного архівного фонду здійснюють триваючі військові дії на території України.

Упродовж 2014–2023 рр. кількість архівних установ, наукових установ й спеціальних установ страхового фонду документації постійно зменшувалась, що спричинене нестабільною економічною ситуацією в країні, а після 2022 р. – початком повномасштабних військових дій.

Проведений аналіз дає змогу стверджувати, що протягом аналізованого періоду як штатна, так і облікова чисельність працівників за штатним розписом Укрдержархіву, центральних державних архівних установ, держархівів областей, Києва, архівних відділів райдержадміністрацій та міських рад, спеціальних установ СФД, науково-дослідних установ, трудових архів зменшувалась.

У 2014–2023 рр. виділене Державним бюджетом України фінансування не забезпечувало в повному обсязі вирішення нагальних проблем життєдіяльності державних архівних установ і спеціальних установ страхового фонду документації, у тому числі здійснення заходів із охорони архівних приміщень і комунальних послуг. Зміна показників за 2021–2023 рр. засвідчує зменшення обсягів фінансування та витрачання коштів Укрдержархіву й установ, які відносяться до сфери його управління.

Цифровізація усіх процесів архівної справи, діловодства і державної системи страхового фонду документації виступає вагомим пріоритетом роботи Державної архівної служби України, згідно до ухваленої програми діяльності, у котрій цифровізація визначена у вигляді одного із пріоритетів дій Уряду.

Розуміючи, що в реаліях нашого часу забезпечення зручного й ефективного доступу до інформаційних ресурсів є неможливим без впровадження і широкого застосування цифрових технологій, Укрдержархів активно вживає заходів з метою їх реалізації.

Державна архівна служба України стикається з низкою проблемних питань в умовах війни: від загроз безпеці та логістичних викликів до цифрової вразливості та збереження культурної спадщини. Подолання зазначених викликів потребує узгоджених зусиль архівних установ, органів державної влади та міжнародних партнерів задля збереження історичної пам'яті України та забезпечення безперервності надання архівних послуг в умовах воєнного лихоліття.

Перспективи та пріоритети архівної галузі України в умовах війни є одночасно складними та багатообіцяючими. Поки триває конфлікт, архівісти повинні здійснювати комплексні заходи задля збереження історичної пам'яті, протидії дезінформації, підтримці досліджень та співпраці. Прийнявши ці пріоритети, архівна галузь України може вийти з випробувань війни сильнішою, стійкішою та незаміннішою, ніж будь-коли раніше.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Білушак Т. М. Менеджмент архівної діяльності: навч. посібн. Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2017. 240 с.
2. Божук Л. Інформаційні ресурси і сервіси Інтернет в роботі державних архівів України. *Вісник КНУ ім. Т. Шевченка*. Серія Історія. № 3(130). 2016. С. 14–18.
3. Буценко Н. Д. Доля архівних установ Донецької області в 2014–2015 роках: виклики часу. *Архіви України*. 2016. № 5–6. С. 197–215.
4. Василенко Д., Бутко Л. Пріоритетні напрями цифровізації архівної справи. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2021. № 4. С. 32–38.
5. Виклики війни: робота українських архівістів в умовах воєнного стану. / Міністерство юстиції України. 21.06.2023. URL: <https://minjust.gov.ua/news/ministry/vikliki-viyni-robota-ukrainskih-arhivistiv-v-umovah-voennogo-stanu> (дата звернення: 22.04.2024).
6. Вовк Н. Електронні виставки архівних документів: сучасний стан та перспективи розвитку. *Вісник Книжкової палати*. 2018. № 5. С. 43–48.
7. Гаранін О. Я., Ковтанюк Ю. С. До концепції інформатизації архівної справи в Україні. *Студії з архів. справи та документознавства* / Держ. архів. служба України, УНДІАСД ; редкол.: С. Г. Кулешов (голов. ред.) та ін. Київ, 2017. Т. 24–25. С. 8–9. URL: <https://undiasd.archives.gov.ua/doc/studiji/stud-2017.pdf> (дата звернення: 01.05.2024).
8. Генезис / Державна архівна служба України. 2024. URL: <https://archives.gov.ua/ua/%d1%96%d1%81%d1%82%d0%be%d1%80%d1%96%d1%8f-%d1%96-%d1%81%d1%8c%d0%be%d0%b3%d0%be%d0%b4%d0%b5%d0%bd%d0%bd%d1%8f/> (дата звернення: 02.05.2024).
9. Дідух Л. В. Створення цифрового фонду користування документами НАФ: досвід українських архівів : презентація до виступу на 3-у щорічному круглому столі архівістів з міжнародною участю «Оцифрування документів

НАФ, як пріоритетний напрям цифровізації національних архівів: проблеми та перспективи» (м. Київ, 19 лютого 2019 р.). 15 с. URL: <https://tsdea.archives.gov.ua/wp-content/uploads/2019/02/Дідух-19.02.2019.pdf> (дата звернення: 03.05.2024).

10. Довжук І. Правове регулювання інформаційної діяльності Державних архівів України. *Соціум. Документ. Комунікація*. 2019. № (6). С. 45–61.

11. Звіт про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на керівництво та управління у сфері архівної справи / Рахункова палата. Київ, 2023. URL: https://rp.gov.ua/upload-files/Activity/Collegium/2023/11-3_2023/Zvit_11-3_2023.pdf (дата звернення: 04.05.2024).

12. Калакура Я. С., Ковтанюк Ю. С. Архівний менеджмент в умовах електронного урядування. *Архіви України*. 2019. № 3. С. 18–57. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ay_2019_3_4 (дата звернення: 05.05.2024).

13. Концепція інформатизації архівної справи в Україні : проект / уклад.: О. Я. Гаранін, Т. М. Ковтанюк. Держ. архів. служба України ; УНДІАСД. Київ, 2017. 15 с.

14. Копіювання документів у архівних установах України : метод. рекомендації. Держ. архів. служба України, УНДІАСД; уклад.: Л. В. Дідух. Київ, 2016. С. 22.

15. Левченко Л.Л., Попова Л.М., Хромов А.В. Національні архівні інформаційні ресурси: правові засади інформування архівної справи. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ ім. Е. О. Дідоренка*. 2021. Вип. 1(93). С. 249–258.

16. Литвин А. Діяльність державної архівної служби України в умовах російсько-української війни. *Україна у світовому просторі: минуле і сучасність*: зб. мат. III Всеукр. наук.-практ. конф. студентів та аспірантів (м. Луцьк, 22 травня 2024 р.); упорядник Н. В. Кінд-Войтюк. Луцьк, 2024. С. 257–259.

17. Майстренко А. А., Романовський Р. В. Оцифрування архівних документів у зарубіжних країнах: інформаційно-аналітичний огляд. *Архіви України*. 2018. Вип. 4. С. 64–87. URL: <https://doi.org/10.47315/archives2020.312.064> (дата звернення: 06.05.2024).
18. Мета діяльності / Державна архівна служба України. 2024. URL: https://old.archives.gov.ua/Archives/About_DASU.php (дата звернення: 07.05.2024).
19. Місія / Державна архівна служба України. 2024. URL: <https://archives.gov.ua/ua/%d0%bc%d1%96%d1%81%d1%96%d1%8f-%d0%b1%d0%b0%d1%87%d0%b5%d0%bd%d0%bd%d1%8f-%d1%86%d1%96%d0%bd%d0%bd%d0%be%d1%81%d1%82%d1%96-%d0%bf%d1%80%d1%96%d0%be%d1%80%d0%b8%d1%82%d0%b5%d1%82%d0%b8/> (дата звернення: 08.05.2024).
20. Палієнко М. Українські архіви, війна та збереження національної ідентичності. *Архіви України*. 2022. № 1 (330). С. 12–38. URL: <https://au.archives.gov.ua/index.php/au/article/view/142> (дата звернення: 23.04.2024).
21. Підсумки діяльності у 2014 році та пріоритети на 2015 рік : звіт / Державна архівна служба України. Київ, 2015. 77 с. URL: https://archives.gov.ua/Archives/Zvit_2014.pdf (дата звернення: 25.04.2024).
22. Підсумки діяльності у 2015 році та пріоритети на 2016 рік : звіт / Державна архівна служба України. Київ, 2015. 80 с. URL: https://archives.gov.ua/Archives/Zvit_2015.pdf (дата звернення: 25.04.2024).
23. Пріоритети Державної архівної служби України на 2024 рік / Державна архівна служба України. 2024. URL: https://archives.gov.ua/wp-content/uploads/prior_1_2024.pdf (дата звернення: 06.05.2024).
24. Програма оцифрування архівних інформаційних ресурсів на 2022–2025 роки: Затверджена наказом Голови Укрдержархіву від 29.12.2021 № 165 / Державна архівна служба України. Київ, 2021. 8 с. URL: https://srpi.archives.gov.ua/tmp/1445_2.pdf (дата звернення: 07.05.2024).
25. Про затвердження Положення про Державну архівну службу України: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.10.2015 р. № 870. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/870-2015-%D0%BF#Text> (дата звернення: 22.04.2024).

26. Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади: Постанова Кабінету Міністрів України; Схема від 10.09.2014 р. № 442. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/442-2014-%D0%BF#Text> (дата звернення: 08.05.2024).

27. Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади: Указ Президента України; Схема від 09.12.2010 р. № 1085/2010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1085/2010#Text> (дата звернення: 09.05.2024).

28. Про роботу Укрдержархіву, архівних установ і спеціальних установ страхового фонду документації у 2020 році та пріоритети Укрдержархіву на 2021 рік : звіт / Державна архівна служба України. Київ, 2021. 90 с. URL: <https://archives.gov.ua/wp-content/uploads/%D0%97%D0%92%D0%86%D0%A2-%D0%BF%D1%80%D0%BE-%D0%B4%D1%96%D1%8F%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C-%D0%A3%D0%9A%D0%A0%D0%94%D0%95%D0%A0%D0%96%D0%90%D0%A0%D0%A5%D0%86%D0%92%D0%A3-2020.pdf> (дата звернення: 10.05.2024).

29. Про роботу Укрдержархіву, архівних установ і спеціальних установ страхового фонду документації у 2021 році та пріоритети Укрдержархіву на 2022 рік: звіт / Державна архівна служба України. Київ, 2022. 94 с. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/17-civik-2018/zvit2021/zvit2021-arhiv.pdf> (дата звернення: 11.05.2024).

30. Про роботу Укрдержархіву, архівних установ і спеціальних установ страхового фонду документації у 2022 році та пріоритети Укрдержархіву на 2023 рік: звіт / Державна архівна служба України. Київ, 2021. 90 с.

31. Про роботу Укрдержархіву, архівних установ і спеціальних установ страхового фонду документації у 2023 році та пріоритети на 2024 рік: звіт / Державна архівна служба України. Київ, 2024. 39 с. URL: https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/17-civik-2018/zvit2023/zvit_archiv_2023.pdf (дата звернення: 23.04.2024).

32. Публічна інформація / Державна архівна служба України. 2024. URL: <https://archives.gov.ua/ua/%d0%bf%d1%83%d0%b1%d0%bb%d1%96%d1%87%d0%bd%d0%b0-%d1%96%d0%bd%d1%84%d0%be%d1%80%d0%bc%d0%b0%d1%86%d1%96%d1%8f/> (дата звернення: 24.05.2024).

33. Публічний звіт Голови Укрдержархіву Баранової Т. І. про підсумки діяльності державної архівної служби у 2017 році / Державна архівна служба України. Київ, 2018. 67 с. URL: https://old.archives.gov.ua/Archives/zvit_2017.pdf (дата звернення: 11.05.2024).

34. Публічний звіт Голови Укрдержархіву Баранової Т. І. про підсумки діяльності державної архівної служби у 2018 році / Державна архівна служба України. Київ, 2019. 55 с. URL: https://old.archives.gov.ua/Public-info/zvit_2018_1.pdf (дата звернення: 12.05.2024).

35. Публічний звіт Голови Укрдержархіву Хромова А. В. про підсумки діяльності державної архівної служби України у 2019 році / Державна архівна служба України. Київ, 2020. 55 с. URL: https://archives.gov.ua/wp-content/uploads/2020_02_12_pub_zv.pdf (дата звернення: 13.05.2024).

36. Хромов А. На Чернігівщині знищено архів СБУ з документами, які стосувалися репресій радянського режиму проти українців / Міністерство юстиції України. URL: <https://minjust.gov.ua/news/ministry/anatoliy-hromov-nachernigivschini-znischeno-arhiv-sbu-z-dokumentami-yaki-stosuvalisya-represiyradyanskogo-rejimu-proti-ukraintsiv> (дата звернення: 23.04.2024).

37. Хромов А. Робота архівів під час війни. Інтерв'ю Голови Державної архівної служби України телеканалу «Рада» / *Державна архівна служба України*. URL: <https://cutt.ly/FJxw0BF> (дата звернення: 22.04.2024).

38. Стратегічна програма розвитку архівної справи України на середньострокову перспективу (2019–2023 рр.) / Державна архівна служба України. Київ, 2019. 51 с. URL: https://undiasd.archives.gov.ua/doc/strateg_prog_rozv_arch_sprav.pdf (дата звернення: 14.05.2024).

39. Стратегія розвитку архівної справи до 2025 року / *Державна архівна служба України*. 21.09.2020. URL: <https://archives.gov.ua/ua/2020/09/21/%d1%81>

%d1%82%d1%80%d0%b0%d1%82%d0%b5%d0%b3%d1%96%d1%8f-%d1%80%d0%be%d0%b7%d0%b2%d0%b8%d1%82%d0%ba%d1%83-%d0%b0%d1%80%d1%85%d1%96%d0%b2%d0%bd%d0%be%d1%97-%d1%81%d0%bf%d1%80%d0%b0%d0%b2%d0%b8-%d0%b4/ (дата звернення: 15.05.2024).

40. Чайківська М. Ю. Особливості роботи архіву. Тернопіль : ТНЕУ, 2017. 31 с.

41. Яременко Л. Діяльність наукових архівів в умовах воєнного стану. *Бібліотека. Наука. Комунікація. Інноваційні трансформації ресурсів і послуг* : матеріали Міжнар. наук. конф. (4–6 жовт. 2022 р.). Київ, 2022. С. 348–352.

42. Resolution in Support of Ukraine (International Council on Archives, 10.03.2022) / ICA. URL: https://www.ica.org/sites/default/files/eng_resolution_in_support_of_ukraine_0.pdf (дата звернення: 23.04.2024).

ДОДАТКИ

Додаток А

Основні етапи історичного розвитку Укрдержархіву

Джерело: побудовано автором за даними [8].

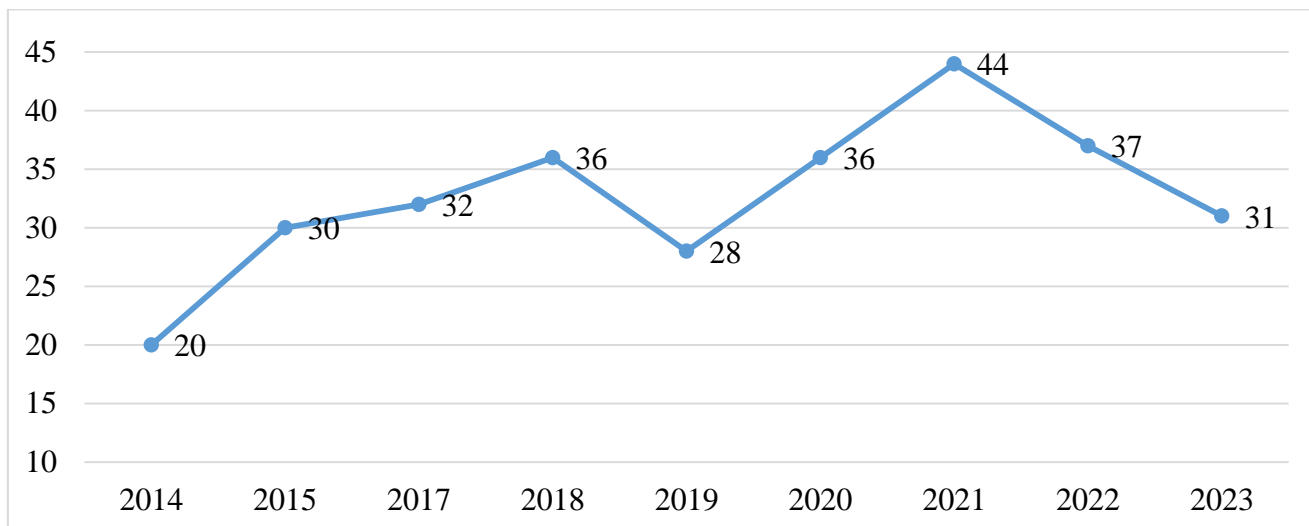
**Законотворча та нормативно-правова робота
Укрдержархіву у 2014-2023 рр.**

Рік	Законопроекти		Проекти постанов		Проекти розпоряджень Кабінету Міністрів України		Проекти Указу Президента України		Проектів наказів Міністерства юстиції з питань архівної справи, діловодства та страхового фонду документації	
	Розроб.	Прийнято	Розроб.	Прийнято	Розроб.	Прийнято	Розроб.	Прийнято	Розроб.	Прийнято
2014	3	0	3	2	3	0	1	0	14	12
2015	4	1	13	7	2	3	1	0	25	23
2017	2	0	4	1	3	1	0	0	11	8
2018	5	0	1	0	3	1	0	0	12	6
2019	3	0	5	1	1	0	0	0	14	7
2020	1	0	2	0	3	2	0	0	11	9
2021	2	0	8	4	2	2	0	0	12	12
2022	2	0	10	5	0	0	0	0	14	13
2023	2	0	2	2	2	0	0	0	15	12

Джерело: побудовано автором за даними [21; 22; 28; 29; 30; 31; 32; 34; 35].

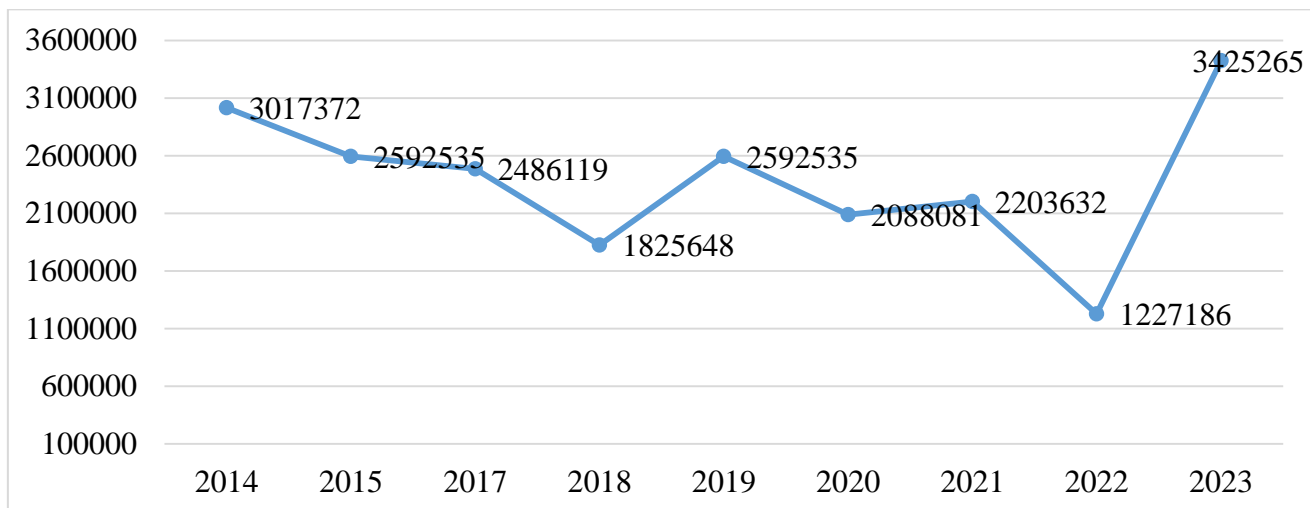
Додаток В

Динаміка опрацювання Укрдержархівом проєктів нормативно-правових актів, що надійшли на погодження від міністерств та інших центральних органів виконавчої влади

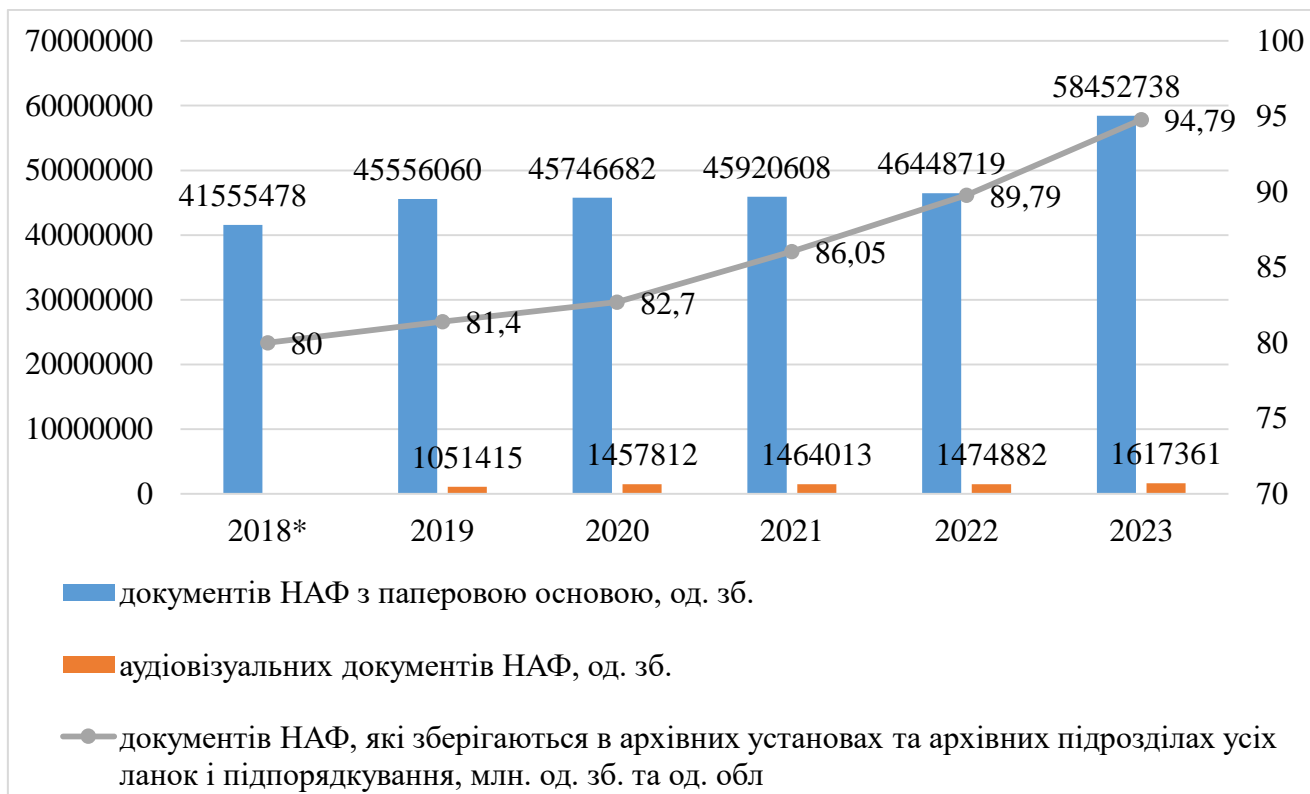
Джерело: побудовано автором за даними [21; 22; 28; 29; 30; 31; 32; 34; 35].

**Динаміка перевірки держаними архівними установами наявності та
стану одиниць зберігання**

Джерело: побудовано автором за даними [21; 22; 28; 29; 30; 31; 32; 34; 35].

Динаміка кількості одиниць зберігання у державних архівних установах

*дані за попередні періоди відсутні у вільному доступі

Джерело: побудовано автором за даними [21; 22; 28; 29; 30; 31; 32; 34; 35].

Динаміка реставрації та ремонту державними архівними установами документів з паперовою основою

Джерело: побудовано автором за даними [21; 22; 28; 29; 30; 31; 32; 34; 35].

Динаміка перегляду архівними установами різних видів документів

Переглянуто	2014	2015	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
управлінської документації, од. зб.	31769	27424	40104	24794	18495	13000	7066	6333	6334
документів особового походження, од. зб.	1181	547	996	1129	-	664	3847	524	715
науково-технічної документації, од. зб.	2687	2872	2918	3268	-	801	1643	678	1761
кінодокументів, од. обл.	0	503	3	3	142	0	0	0	0
фотодокументів од. обл.	600	100	1384	1021		2000	5400	3000	5450
фонодокументів, од. обл.	3	3	3	3		0	0	0	0
відеодокументів, од. обл.	5	5	5	5		0	0	0	0
внесено до розділу Унікальні документи НАФ Державного реєстру Національного культурного надбання, докум.					435**	440	441	450	442

*дані відсутні у відкритому доступі

**дані за попередні періоди відсутні у вільному доступі

Джерело: побудовано автором за даними [21; 22; 28; 29; 30; 31; 32; 34; 35].

Динаміка показників формування НАФ України

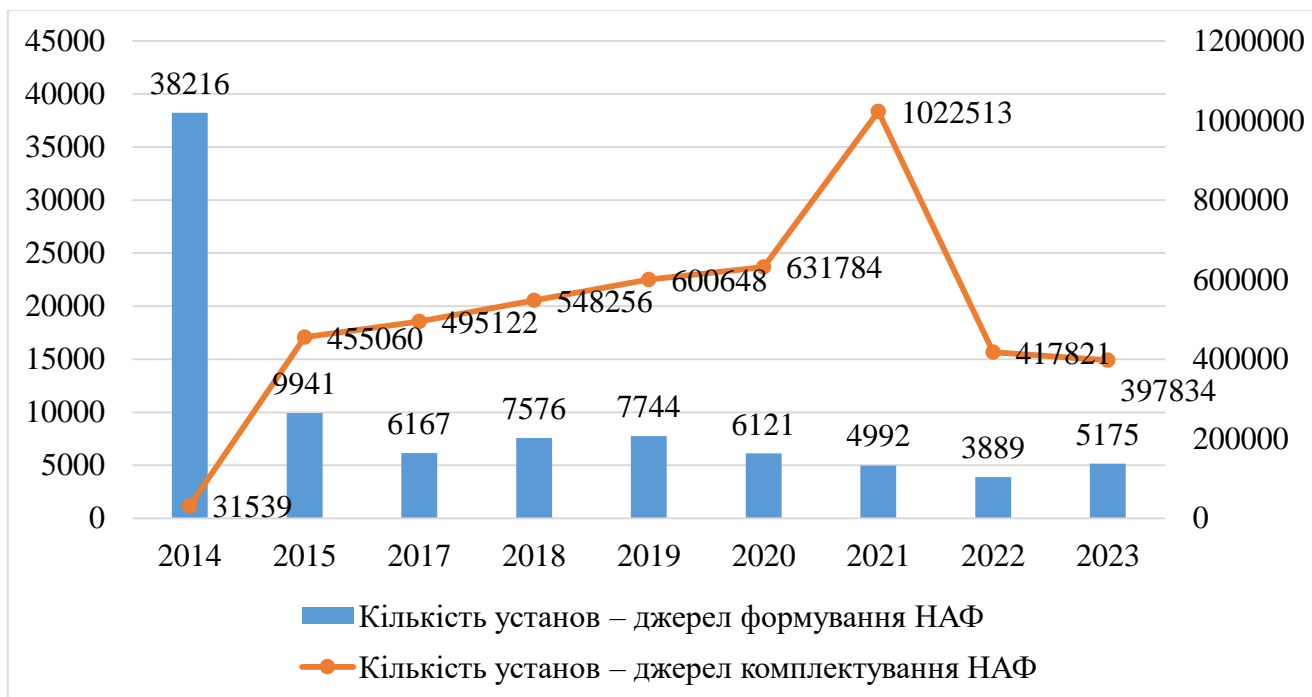
Показник	2014	2015	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Надійшло на постійне зберігання, од. зб., з них	406946	410440	452267	408427	390208	456387	684976	266746	269400
управлінської документації, од. зб.	396227	402160	442509	392031	373774	438673	670701	248778	247399
документів особового походження, од. зб.	3333	3679	4297	3276	3758	3096	4065	5759	9024
науково-технічної документації, од. зб.	5494	3023	3334	5751	5450	14424	10403	12117	11970
електронних інформаційних ресурсів, од.**	-	-	-	-	-	52	118	92	1007
зб. кіно-, фото-, фоно-, відеодокументів, од. зб.	1892	1578	2127	7369	7226	9086	10092	10568	14886
за результатами експертизи цінності документів до НАФ включено управлінської документації, од. зб.	.*	-	1189579	589489	583565	633951	53505	431056	506876
з особового складу від ліквідованих підприємств, установ і організацій, од. зб.	119488	66662	112081	113106	88589	73671	153519	81917	45905

*Дані відсутні у вільному доступі

**Облік розпочато з 2020 р.

Джерело: побудовано автором за даними [21; 22; 28; 29; 30; 31; 32; 34; 35].

Джерела формування (комплектування) державних архівів у 2014-2023 році, одиниць

Джерело: побудовано автором за даними [21; 22; 28; 29; 30; 31; 32; 34; 35].

Динаміка показників діяльності приватних архівів України

Показник	2014	2015	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Кількість приватних архівів, з них	28	15	17	18	18	18	17	17	15
засновані юридичними особами	13	3	4	6	6	6	6	6	5
Зберігається фондів, тис од.	12,0	12,0	12,8	12,649	-	13,976	7,373	5,121	6,034
документів з кадрових питань (особового складу), тис од	544,0	411	435,0	436,0	-	426,762	363,959	193,317	257,972
справ тимчасового строку зберігання, млн од	10,0	17,0	2,0	2,388	-	5,24	6,853	6,763	5,004
Площа приватних архівів, кв. м.	13609,59	109993,09	-*	-	-	19794	19869	17768,61	16485,01
Працює, працівників	154	97	-	-	-	119	113	102	92

*Дані відсутні у вільному доступі

Джерело: побудовано автором за даними [21; 22; 28; 29; 30; 31; 32; 34; 35].

Динаміка мережі архівних установ, наукових установ та спеціальних установ страхового фонду документації, од.

Мережа	2014	2015	2017**	2020	2021	2022	2023
архівних установ, наукових установ та спеціальних установ СФД, з них	2379	2481	2258	1877	1001	874	908
центральних державних архівів	9	9	9	9	9	7	7
науково-дослідних інститути	2	2	2	1	1	1	1
інші центральні державні архівні установи	3	3	4	3	3	3	3
спеціальних установ СФД	8	8	8	8	8	8	8
галузевих державних архівів	13	12	12	13	13	14	14
державних архівів областей	24	24	25	24	24	24	24
державний архів міста Києва	1	1	1	1	1	1	1
архівних відділів райдержадміністрацій	466	464	465	472	129	111	120
архівних відділів міських рад	138	136	140	140	140	126	134
трудових архівів, з них	1715	1681	1603	1196	664	570	601
при міських радах	123	109	-*	82	143	-	-
при районних радах	342	337	-	236	119	-	-
при сільських та селищних радах	1246	1230	-	681	402	-	-
при радах об'єднаних територіальних громадах	-	-	-	197	-	-	-
мають статус юридичної особи	314	309	-	319	333	-	-

*дані відсутні

**у 2019-2020 рр. у звітах про діяльність Державної архівної служби України відсутній розділ «Мережа архівних установ та спеціальних установ страхового фонду документації»

Динаміка мережі архівних установ, наукових установ та спеціальних установ страхового фонду документації та трудових архівів, од.

Джерело: побудовано автором за даними [21; 22; 28; 29; 30; 31; 32; 34; 35].

Динаміка кількісного і якісного складу працівників

Державної архівної служби України

Показник	2014	2015	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
штатна чисельність працівників*, осіб, з них	4521	4373	4057	3792	3884	3757	1273	1215	1021
посад державних службовців, осіб	2085	1933	1765	1910	1921	1880	318	289	-
облікова чисельність працівників, осіб, з них	4364	4074	3580	2081	3532	3396	1011	913	811
державних службовців, осіб	1963	1798	-	679	-	-	243	-	-
Укомплектованість кадрами, %	96,5	93,2	83	83	90	90,3	79	75	79,5
чоловіків	824	674	703	531	670	682	304	277	247
жінок	3540	3400	2877	1550	296	2714	707	636	564
повну вищу освіту мають, осіб, з них	3109	2950	3247	1492	2696	2634	793	719	594
вищу історико-архівну освіту мають, осіб	111	94	96	603	190	191	45	43	47
повну вищу історичну освіту мають, осіб	.**	454	391	-	419	416	116	102	94
другу вищу освіту за спеціальностями галузі знань «Державне управління» мають, осіб	186	201	189	-	191	234	40	36	36
Прийнято на державну службу	365	391	184	-	-	-	-	-	-
в цілому прийнято на роботу	468	977	297	-	-	-	-	-	-
Вибуло	520	1125	613	-	-	-	-	-	-
Плинність кадрів, %	12	26	15	15	-	-	-	-	-

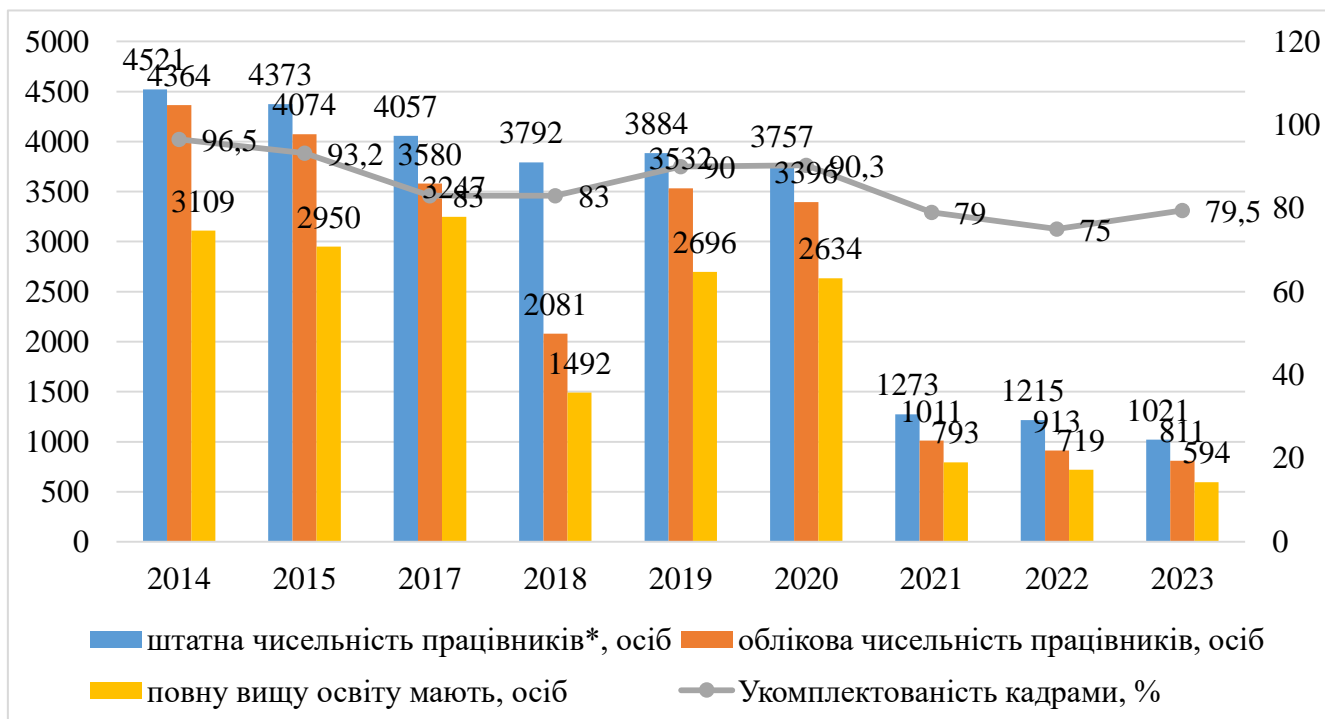
*чисельність працівників за штатним розписом Укрдержархіву, центральних державних архівних установ, держархівів областей, Києва, архівних відділів райдержадміністрацій і міських рад, спеціальних установ СФД, науково-дослідних установ, трудових архів

**дані відсутні

Джерело: побудовано автором за даними [21; 22; 28; 29; 30; 31; 32; 34; 35].

Динаміка кадрового забезпечення Державної архівної служби України

Продовження додатку Н

*чисельність працівників за штатним розписом Укрдержархіву, центральних державних архівних установ, держархівів областей, Києва, архівних відділів райдержадміністрацій і міських рад, спеціальних установ СФД, науково-дослідних установ, трудових архів

Джерело: побудовано автором за даними [21; 22; 28; 29; 30; 31; 32; 34; 35].

Додаток П

Таблиця П.1

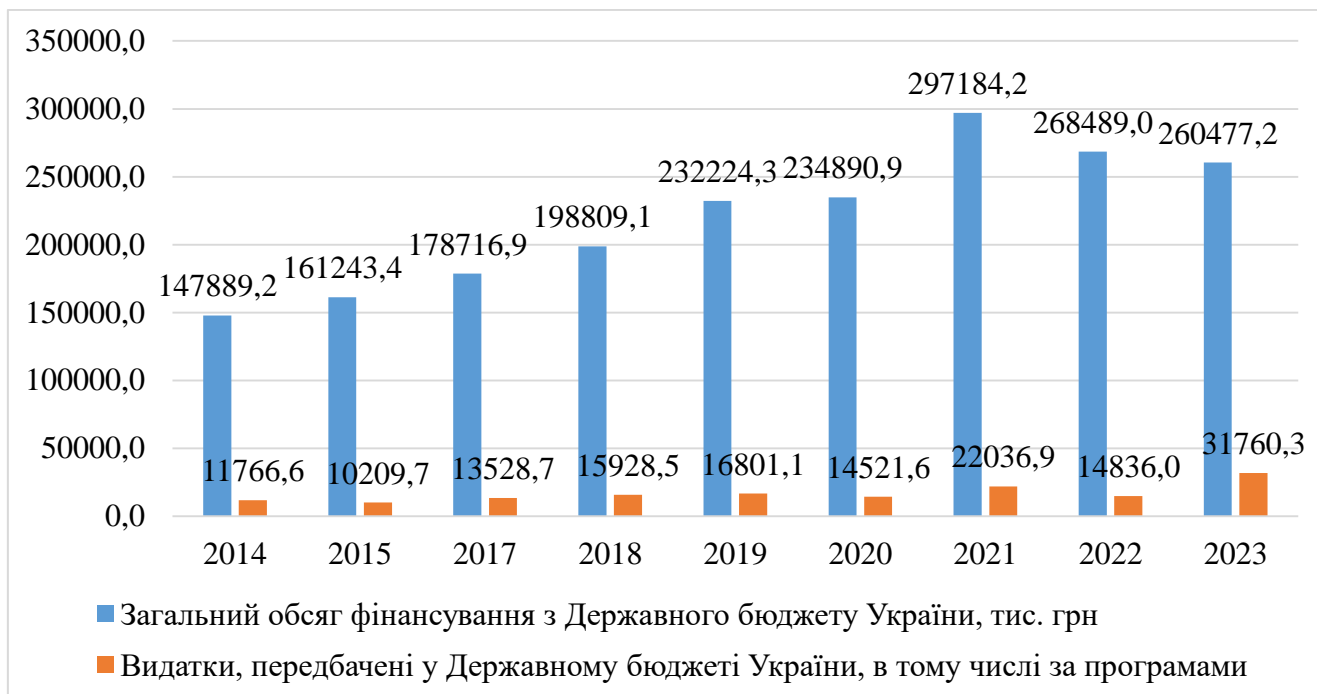
**Динаміка фінансування Укрдержархіву та установ, що належать до сфери
його управління, державних архівів областей та м. Києва**

Показник	2014	2015	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Загальний обсяг фінансування з Державного бюджету України, тис. грн	147889,2	161243,4	178716,85	198809,1	232224,25	234890,9	297184,2	268489,0	260477,2
Відхилення до показника попереднього року, %	-	9,0	67,0	11,2	16,9	1,1	26,8	-10,8	-3,0
Видатки, передбачені у Державному бюджеті України, в тому числі за програмами	79693,7	104284,0	162263,56	180576,4	212717,8	216643,4	270329,2	247609,0	222758,1
Відхилення до показника попереднього року, %	-	30,9	55,6	11,3	17,8	1,8	24,8	-8,4	-10,0
Кількість бюджетних програм, од.	3	4	4	3	3	3	3	3	3
Доходи від надання платних послуг, отримання благодійної допомоги тис грн	11766,6	10209,7	13528,73	15928,5	16801,1	14521,6	22036,9	14 836,0	31760,3

Джерело: побудовано автором за даними [21; 22; 28; 29; 30; 31; 32; 34; 35].

Динаміка фінансування Укрдержархіву та установ, що належать до сфери його управління, державних архівів областей та міста Києва

Джерело: побудовано автором за даними [21; 22; 28; 29; 30; 31; 32; 34; 35].